49՝ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1266 — ՇԱԲԱԹ ՊԱԼԻՍ — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 11/24 ՕԳՈՍՏՈՍ 1905 — 22 ՃԷՄԱԶԻՒԼ ԱԽԻՐ 1323 – 11 ԱՂՕՍԹՕՍ 1321

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԻՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
33, Գալաթա Այի Ճառաքէսի, 33

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ եւ չէն արուիր

Մանկունաւոր Քէֆիրար

ՀԱՅԱԳԻՐ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیجه بوی وسیاسی غزیته‌در
صاحب امتیازی : ارماسی قریه
ادارهخانه‌سی باب عالی جاده‌سنده‌کی ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամեայ
Պոլսոյ համար	80 ղր.	50 ղր.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	18 ֆր.

ՑԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 դրուշ
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

Կեդրոնական Վարժարան

Կեդրոնական վարժարանի այս տարուան չրջանաւարտներուն բերանացի հարցաքննութիւններն ու անոնց վկայականներու բաշխման հանդէսին օրը խնամակալութեան կարգացած տեղեկագիրը անգամ մը ալ եկան ապացուցանել սա անհերքելի ճշմարտութիւնը թէ Կեդր. վարժարանը ի վիճակի չէ՛ տակաւին Ազգին կրթական ակնկալութիւնները պսակելու, իբր միա՛կ երկրորդական վարժարանը մեր համայնքին, քանի որ Ս. Պատրիարք Հօր բաներով, այդ կրթական հաստատութիւնը մեր բոլոր Ազգ. Ճախակրթարանները լրումն ու պսակումը ըլլալով հանդերձ, դեռ շատ հեռու կը գտնուի պահանջած դաստիարակութիւնը տալու անոնց, որոնք ընդհանրապէս աղքատի զաւակներ են և ստիպուած են ապէ. այդ կարեւոր հաստատութեան դուռը ափ առնել երկրորդական ձրի դաստիարակութիւն մը առնելու համար։

Թէ հակառակ խնամակալութեան ջանքերուն, ինչո՞ւ պահանջուած դաստիարակութիւնը չի տար Կեդր. վարժարանը, և ինչո՞ւ իրենց զաւակներուն համար ծախք և խնամք չխնայող բարեկեցիկ ծնողքներ միշտ այլուր կը դիմեն, չա՛տ դիւրին պիտի ըլլայ ըմբռնել, երբ անաչառօրէն նկատողութեան առնենք Կեդրոնական այսօրուան վիճակը իր բոլոր մանրամասնութիւններուն մէջ, որոնք բաւական պիտի ըլլան երեւան բերելու ինչ թերութիւն որ արգելք եղած է անոր կրթական յառաջդիմութեան, և պարզելու այն երեւոյթները որոնք պատճառեղած են գրեթէ ամուլ վիճակի մը մասնելու այդ երկրորդական միա՛կ հաստատութիւնը, ուրկէ տարակոյս չկայ թէ Ազգը չա՛տ բան կ'ապասէ կրթականապէս, իրենը ըլլալուն համար։

Կեդրոնականի կրթական այս յետադիմութեան առաջին և գլխաւոր պատճառն է արժանաւոր և կարող տեսուչի մը չգոյութիւնը այդ մեծ հաստատութեան մէջ որ կը նմանի ղեկը կորնցուցած նաւի մը որ ո՛ւր երթալը չգիտեր և ալիքներուն խաղալիկ եղած կը տարուբերի ծովուն վրայ, իմնալով ելնելով։ Տեսուչի մը չգոյութիւնը պատճառ եղած է որ այդ հաստատութեան մէջ պաշտօնավարող ուսուցիչներուն, որոնք ընդհանրապէս լեցուն ամսականներ կ'առնեն, աշխատութեան վրայ հակակշիռ մը գոյութիւն չունենայ, որով յաւիտենապէս չհակցուի թէ այս ինչ ուսուցիչը օգտակա՞ր է կ'ըլլայ թէ վնասակար, իր գործածած դրութիւնը, հետեւած ուղղութիւնը ո՞րչափ ճիշդ է և ո՞րչափ սխալ։ Տեսուչի մը չգոյութիւնը պատճառ եղած է որ բարեկեցիկ ծնողքներ գաղափար մը չունենան կրթական այդ կարեւոր հաստատութեան մասին, որովհետեւ անուրանալի է թէ ամէ՛ն հաստատութիւն իր գլուխով կը ճանչցուի, և գլուխ չունեցող դպրոց մը մի՛շտ անվստահելի, մի՛շտ թէական կ'երեւայ ամէնուն աչքին։

Զարմանալի է որ խնամակալութիւնը որ ինքզինքը նուիրուած ցոյց կուտայ իր խնամքին յանձնուած այդ կրթական հաստատութեան, տարիներէ ի վեր այս կենսական պէտքին վրայ չի խորհիր ընտրել, ու այդ խոշոր կեդրոնականին ուսումնական և բարոյական հոգը կը յանձնէ միմիայն ընդհ. հսկող անունը կրող պարզ ուսուցիչի մը, որ հեղինակութիւն չունի, և որքան ալ որ բարի տրամադրութիւններով օժտուած ըլլայ, բացարձակապէս չի կրնար ընել ինչ որ պիտի ընէր արժա՛ւաւոր ու կարող Տեսուչ մը դպրոցին աւելի զարգացման և աւելի յառաջդիմութեան համար։

Բսել չենք ուզեր անչուշտ թէ ակնարկուած ընդհ. հսկողը չաշխատիր, ջանք չըներ իր ստանձնած պաշտօնը իր կարողութեան ներածին չափ վարելու, և բոլորովին փայտէ մարդ մը է հոն։ Ասիկա ըսել խղճի դէմ պիտի ըլլայ, որովհետեւ աշխատելու եռանդը չէ որ կը պակսի իրեն։ Իր ստանձնած գործին պէտք եղած ձիրքերը չունենալէն է որ այդ ընդհ. հսկողը Տեսուչի մը պակասը չի կրնար գոցել և յաւիտենական պարապութեան մէջ կը թողու այդ թերին որ տարուէ տարի աւելի դղալի կը դառնայ և անմիջական պէտքը երեւան կը բերէ կարող Տեսուչի մը որ քիչ շատ հեղինակութիւն ունենայ, խնամակալութեան խօսք հասկցնելու կարող ըլլայ, աղդեցիկ ըլլայ, ուրկէ ուսանողները ակնածին և ուսուցիչներն ալ քաշուելու տեղ մը ունենան, ու անոր հակակշռին ենթարկուին։

Խնամակալութիւնը այս կէտը չը խորհիր երբեք, և ելեր իր տեղեկագրին մէջ ցաւ կը յայտնէ որ Ազգը չի քաջալերեր զերենք, ծնողքները իրենց զաւակները այլուր կը ղրկեն ու Կեդրոնականի պիւտճէն յաւիտենապէս բաց կը մնայ։ Միւս կողմէ Ս. Պատրիարքն ալ հանդէսին մէջ իր ըրած բանախօսութիւնով, կը զարմանայ թէ Կեդրոնականը ինչո՞ւ այսչափ քիչ արդիւնք կուտայ, հաղիւ տարին 7—8 չրջանաւարտ, մինչ պէտք էր որ կ'ըսէ, այդ միւնոյն ծախքով 50 չրջանաւարտ տար, պահանջուած դաստիարակութիւնով օժտուած։

Այս ցաւ յայտնողներուն ու զարմացական չեչտեր արձակողներուն մենք ալ կը ձայնակցինք, սա տարբերութիւնով որ զարմանալով չէ՛նք բաւականանար միայն, ու այս զարմացումներուն պատճառները երեւան հանելով պէտքը կը չեչտենք կարող և արժանաւոր Տեսուչի մը, որուն գոյութիւնով տարակոյս չկայ թէ ցաւերն ալ պիտի անհետին, զարմացումներն ալ։

Գուցէ առարկուի թէ ի՞նչպէս կարելի է գտնել արժանաւոր տեսուչ մը որ պահանջուած ամէն առաւելութիւնները մարմնացնէ իր վրայ և կատարելապէս գործին մարդը ըլլայ, որուն կարելի ըլլայ վստահիլ այդ բարձրագոյն կրթարանին ամբողջ ուսումնական հոգը, և որուն ներկայութիւնը դրդիռ մը ըլլայ աչակերտաց թուոյն բազմանալուն։ Այս առարկութիւնը ջուր չի պիտի վերցնէ անշուշտ, երբ ըսենք թէ չա՛տ դիւրին պիտի ըլլայ գտնել այդ մարդը, բաւական է որ խնամակալութիւնը տրամադրութիւն ունենայ ամասական առնուազն քսան ոսկի յատկացնել ընտրելիին, և փոփաք ունենայ այդ կարեւոր պակասը լրացնել։ Դրամին վրայ է խնդիրը. անգամ մը թող խնամակալութիւնը իր որոշումը տայ, պիտի տեսնուի թէ ո՛րքան ընտրելիներ պիտի ներկայանան և ի՞նչ արժանիքներ երեւան պիտի ելնեն։ Իրաւ է թէ կրթական գործին աշխատաւորները այնքան նիւթապաշտ չեն ճանչցուիր մեր մէջ, ու մեր համայնքը այն կարծիքը ունի թէ վարժապետները ընդհանուր կերպով պէտք չէ որ դրամի աչք անկեն աւելի, այլ սակայն պէտք է որ արժանաւորներն ալ արժանաւորապէս վարձատրուին ու իրենց արժանի վարձք ստանան իրենց աշխատութեան ու կարողութեան փոխարէն։ Քիչ առնողէն քիչ ու շատ առնողէն շատ կը պահանջուի անշուշտ։ Խնամակալութիւնը այս սկզբունքը պէտք է ընդունի, եթէ կ'ուզէ որ չա՛տ պահանջէ, եթէ կ'ուզէ որ իր խնամքին յանձնուած կրթական հաստատութիւնը իր նպատակին մէջ քալէ միշտ։

Մինչեւ որ Կեդրոնականը իր Տեսուչը չունենայ, մինչեւ որ Խնամակալութիւնը այդ բացարձակ պէտքը չզգայ, Կեդրոնականը միշտ պիտի կաղայ այսպէս, աչակերտաց թիւը պիտի չբազմանայ, ու Խնամակալութիւն և Պատրիարք պիտի ցաւին և պիտի զարմանան։

Բացարձակապէս անհեթեթ է առաւօտեան թերթի մը ըրած այն յայտարարութիւնը թէ Կեդրոնականի կաղալուն բուն պատճառը այն է որ «Հայ բարեկեցիկ ծնողքները չեն ուզեր և չպիտի ուզեն որ իրենց զաւակները երթան այն վարժարանները ուր հայ արհեստաւորին տղան, աղքատին տղան քովէ քով նստած են գրասեղաններու վրայ»։ Ասիկա ծթուած տարիներու, ծթուած համոզումներու արդիւնք է պարզապէս, և հիմա առանկ բան չը կայ գրեթէ։ Այսօր հարուստին տղան ալ շատ սիրով աղքատին տղուն քովը կը նստի դպրոցին մէջ, բաւական է որ դպրոցը կանոնաւոր ըլլայ, բարեկարգ վիճակ մը ունենայ։

Կեդրոնականի կաղալուն բուն պատճառը ինչպէս ըսինք, նախ՝ արժանաւոր տեսուչի մը չգոյութիւնն է և երկրորդ՝ պաշտօնավարող ուսուցիչներուն վրայ հակակշիռ չըլլալու պարագան։

Այս պարագան էր որ աչքառու կերպով ի յայտ եկաւ այս տարի մասնաւոր, կեդրոնականի չրջանաւարտներուն հարցաքննութեանց միջոցին, երբ իբր չրջանաւարտ ներկայացողները ընդհանրապէս խեղճուկրակ պատասխաններ տուին իրենց ուղղուած հարցումներուն, և ուսուցիչները գրեթէ մեծամասնութեամբ քրտինքի պաղ կայլակներ հոսեցուցին իրենց ճակտէն վար, ճերմակ երես ելնելու համար։

Ֆրանսերէնի քննութիւնները մանաւանդ շատ տկար անցան այս տարի, և կրնանք ըսել թէ Կեդրոնականի այս տարուան չրջանաւարտները անսխալ երկու տող ֆրանսերէն գրելու կարողութիւնը չունին, ինչ որ արդարեւ ցաւալի ճշմարտութիւն մըն է։ Կեդրոնականի պէս երկրորդական վարժարանի մը մէջ, երբ ֆրանսերէնի պէս միջազգային ու կարեւոր լեզու մը, որ առեւտրական աշխարհին մէջ ամէնէն շատ փնտռուելիք լեզուն է, այսպէս զաւկին այս աղու նայուածքէն և արցունքի կաթիլ մը նշմարելով անոր ջինջ աչքերուն մէջ, քիչ մնաց ինքն ալ արտասուէր։ Միս Օռէթ իր յոյսը, լոյսը ու կեանքն էր, աշխարհի վրայ անկէ ուրիշ ոչ մէկն ունէր և չէր նեղեր որ փոքրիկ վիշտ մը անգամ ճնչէ զաւկին սիրտը, ուստի հիւանդութենէ նոր ապաքինած Լավառէտի "նկատմամբ" սրտահատորէն այս գոլորվը տեսնելով,

—Սա ինչ ամապարանք, մեղմէ բաժնուելու աս ի՞նչ փութիպոտութիւն, պատուն Լավառէտ, ըսաւ, միթէ տարբերան կենդաղագիտութիւնն անգամ չէր պահանջեր որ գէթ այսօր մեր քով մնայիք։

Երիտասարդը հեռուն կնցած մէկը մատանիչելով,

—Երկար ատեն, ձեղ կասկիլ մնալը, անպատշաճ բան է ըսաւ, տեսէք այս մարդը որ աղքատներէ չրջապատուած է, գործաւորներուն աշխատութիւն հայթայթելու պաշտօն ունի, ես ալ անոր կը դիմեմ ու մէկ քանի բեռ փոխադրելով ցամաքէն չոգենաւ՝ մէկ երկու օրուան ապրուստս կ'ապահովեմ. առ այժմ ցտեսութիւն։

Լավառէտ վախնալով որ Միս Օռէթի քով ալ աւելի մնալով կը թուլնայ, առանց այլեւս երկարելու մեկնեցաւ փութիկոտ քայլերով։

Սըր Մօրլբթօն մէկ քանի անգամ գլուխը երերցուց ու զարմացական չեչտավ,

—Տարօրինակ մարդ, գոչեց, հիա՞նալի երիտասարդ։

Միս Օռէթ տեսնելով որ հայրը զարմացական բացագանչութիւնով մը կը բաւականանայ,

—Ի՞նչ ըրիր հայր, ըսաւ, բժիշկին ըսածը մոռցա՞ր. Լավառէտ եթէ սանկ ծանրկէկ բեռ մը վերցնէ, վէրքը կը բացուի անմիջապէս. անոր բեռնակրութիւն ընելու թոյլատրելը՝ պարզապէս մարդկութեան հակառակող վարմունք ունենալ է։

—Շիտակ խօսեցար աղջիկս գոչեց Անգղիացին, ձեռքը գլխուն զարնելով, շատ շիտակ խօսեցար, ետքը ամբողջ ձայնովը,

—Պարո՞ն Լավառէտ, պարո՞ն Լավառէտ, գոչեց։

Երիտասարդը երկրորդ կոչին միայն ետ դարձաւ։ Սըր Մօրլբթօն այս անդամ դարձուած-քով մը սկսելով խօսիլ.

—Ներեցէ՛ք պարոն Լավառէտ, ըսաւ, քանի որ զրաղում փնտռելու կ'երթաք, փոխանակ անծանօթ մարդու մը ծառայելու մեզ համար ալ աշխատեցէք։ Այդ ձեր բան պանդոկը գտնելու համար առաջնորդի մը պէտք պիտի ունենանք, կը հաճի՞ք այդ դերը ստանձնել։

Լավառէտ պահ մը մտածելէ ետք, նկատելով որ մերժել անքաղաքավարութիւն պիտի ըլլայ,

—Կ'ընդունիմ ըսաւ, պայմանով որ կանխաւ սակարկենք վարձքս։

—Իմ գործիս մէջ գտնուող մարդոց հետ սակարկելու սովորութիւն չունիմ, ես առարկեց Անգղիացին, անոնց ծառայութեան աստիճանը կը տեսնեմ ու անոր համեմատ կը գնահատեմ։

Երիտասարդը համակերպեցաւ, իսկ Միս Օռէթ վստահ ըլլալով որ հայրը անուղղակի կերպով Լավառէտի մէկ քանի ոսկի տալու դիտումով չսակարկեց, խիստ գոհ մնաց ու երեքը մէկէն դէպի առաջադրուած պանդոկը ուղղուեցան։

Քիարնի Սթրիթը Սան Ֆրանչէսքօի ամէնէն գեղեցիկ ու հանոյատեսիլ պողոտան է, ղոր աջէն ու ձախէն կ'եղերեն հոյակապ չէնքեր, հին ու նոր շուկաներ, մաքսատունը, Թղթատարատունը, փոստանոցը, առեւտրական ճակարանին չէնքերը, գրատուներ, մանուածարաններ և վերջապէս քաղաքին ամէնէն կարեւոր ու աչքի զարնող չէնքերը։

Սըր Մօրլբթօն ու աղջիկը՝ Լավառէտի առաջնորդութեամբ կ'առաջանային այս ծառուղիին մէջէն որուն շրջակայքի հոյակապ եկեղեցիները, թատրոնները և ուրիշ հաստատութիւնները տեսնելով Անգղիացին,

—Ի՞նչ սքանչելի քաղաք, բացագանչեց, ի՞նչ հանոյատեսիլ պողոտայ։

—Ա՛լ աւելի աչքի կը զարնէ Սան Ֆրանչէսքօի գեղեցկութիւնը, ըսաւ Լավառէտ, երբ ըսեմ թէ հաղիւ քառասուն տարի առաջ հիմնուած է։

Միս Օռէթ չկրնալով զարմանքը զսպել,

—Ի՞նչ կ'ըսէք, գոչեց, այս հոյակապ քաղաքը քառասուն տարի առաջ միայն հիմնուած է։

—Այո՛, Օրիորդ 1848ին այս քաղաքին նաւահանգիստին մօտիկը հաղիւ հազար հոգիանոց գիւղ մը կար. զոր Մեքսիքայի Ֆրանչիսկեանները հիմնած էին Պերպաիօնա անուամբ։

—Շատ աղէկ, այդ գիւղը ի՞նչ եղաւ հիմա։

—Ի՞նչպիտի ըլլար, երեք հարիւր հազար բնակիչ պարունակող Սան Ֆրանչէսքօ քաղաքը եղաւ։ Ոսկիի եւ արծաթի հանքերը որոնք առատապէս գտնուեցան այս քաղաքին չրջակայքը, աշխարհի ամէն մասէն բախտախնդիրներ քաշեցին իրենց. հիմա ալ ոսկեհանքի սերը տեղի տուաւ. երկրագործութեան ու արհեստներու. Եւ ահագին մենք ալ հիւրանոց հասանք։

(Շարունակելի)

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՔԱՐԻՒՂԸ

ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻՆ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐԸ

Ժամանակէ մը ի վեր ռուս գործարանատէրերը, նա՛ մանաւանդ կեդրոնական և հարաւային արեւելեան գաւառներուն մէջ, խիստ աղդուած են քարիւղի ճարտարարուեստի անկանոն վիճակէն։ Յուլիսի մէջ «մաղութ»ին զկամ նաւթի մնացորդին գինը հարիւրին 600է աւելի համեմատութեամբ բարձրացած էր տարւոյն սկիզբէն ի վեր։ Այս մաղութը միակ վառելանիւթը չէ որ կը գործածուի Մոսկուայի չրջանակի երկաթուղիներուն համար։ Ինչպէս նաեւ նաւերուն մէջ և ճարտարարուեստական ուրիշ նպատակներու համար։ Փոքր նաւատերերէն և գործարանատերերէն շատեր մնանկացան, մինչ Մոսկուայի չաղացքի ճարտարարուեստն ալ բնչին ըլլալու վրտանգին մէջ կը գտնուի. և Վոլկայի վրայ շոգենաւ բանեցող ընկերութիւնները, ինչպէս նաեւ բաղում մասնաւոր երկաթուղիներու ընկերութիւնները հաւանական է որ իրենց գործառնութիւնները դադրեցնեն, եթէ վառելանիւթին գինը բանաւոր համեմատութեամբ մը չիջնէ։ Այս ճարտարարուեստական տագնապը գործելու մղեց ռուս կառավարութիւնը, որ Յուլիսի վերջերը յանձնաժողով մը կարգեց՝ նպատակ ունենալով գտնել արագ և ազդեցիկ միջոցներ՝ թեթեւցնելու համար ճարտարարուեստական անձկութիւնը, որուն պատճառն էր խամ քարիւղին անկանոն վիճակը, և վառելանիւթին գինը բանաւոր համեմատութեան մը բերել։ Առաջին նիստը գումարուեցաւ Օգս. 3ին, և յանձնաժողովին անդամները ցրուեցան անցեալ Բ.։ Քարիւղ ճարտարարուեստին բոլոր ներկայացուցիչները և վաճառականութեան գլխաւոր ջոջերը ներկայ էին յանձնաժողովին նիստերուն, ինչպէս նաեւ գլխաւոր ակարաններու ներկայացուցիչները, և նաւատէր ու հանքատէր ընկերութեանց պատուիրակները։

Յանձնաժողովին նախագահ Մ. Թիմիրազէվ, ներքին գործոց նախարարութենէն, իր բացման ճառին մէջ խօսեցաւ երկու առաջարկութեանց վրայ՝ ո.

Լավառէտ

—Ինչ սքանչելի քաղաք, բացագանչեց, ի՞նչ հանոյատեսիլ պողոտայ։

—Ա՛լ աւելի աչքի կը զարնէ Սան Ֆրանչէսքօի գեղեցկութիւնը, ըսաւ Լավառէտ, երբ ըսեմ թէ հաղիւ քառասուն տարի առաջ հիմնուած է։

Միս Օռէթ չկրնալով զարմանքը զսպել,

—Ի՞նչ կ'ըսէք, գոչեց, այս հոյակապ քաղաքը քառասուն տարի առաջ միայն հիմնուած է։

—Այո՛, Օրիորդ 1848ին այս քաղաքին նաւահանգիստին մօտիկը հաղիւ հազար հոգիանոց գիւղ մը կար. զոր Մեքսիքայի Ֆրանչիսկեանները հիմնած էին Պերպաիօնա անուամբ։

—Շատ աղէկ, այդ գիւղը ի՞նչ եղաւ հիմա։

—Ի՞նչպիտի ըլլար, երեք հարիւր հազար բնակիչ պարունակող Սան Ֆրանչէսքօ քաղաքը եղաւ։ Ոսկիի եւ արծաթի հանքերը որոնք առատապէս գտնուեցան այս քաղաքին չրջակայքը, աշխարհի ամէն մասէն բախտախնդիրներ քաշեցին իրենց. հիմա ալ ոսկեհանքի սերը տեղի տուաւ. երկրագործութեան ու արհեստներու. Եւ ահագին մենք ալ հիւրանոց հասանք։

(Շարունակելի)

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ 49

ԶՈՒԱՐՃԱԼԻ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՇԽԱՐՀԻ ՇՐՋԱՆԸ

ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՓԱՐԱՅՈՎ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԺԴ.

ՖՈՒԷՍԲՕ

Միս Օռէթ երեսը ծռմռուցած ջուրին անհունութիւնը դիտել կը պատրաստուէր Լավառէտի հետ երես առ երեսի չգալու և ներքին յուզումը չմատնելու զգուշաւորութեամբ, իսկ Սըր Մօրլբթօն սանմռկած մնաց։ Լավառէտ, որ կ'զգար իր հրաժեշտին Միս Օռէթի վրայ ըրած խոր տպաւորութիւնը, անգիտանալ կեղծելով՝ կրկնեց հարցումը,

—Ո՛չ Սանֆրանչէսքօ եկած եմ, ըսաւ Սըր Մօրլբթօն, ո՛չ ալ փողոցները դիտեմ։

—Ուրեմն ներեցէք որ ես ձեզի բացատրեմ, յարեց Լավառէտ։ Այս ընդարձակ ծառուղիին Քիարնի Սթրիթ կ'ըսեն. առաջացէք անոր ուղղութեամբը, երբ հինգ հարիւր մէթրօի չափ քալէք, սակարանի հրապարակը կ'ելլայ ձեր դէմ որուն քով՝ Ջինա Բասիֆիք օթել անուն հսկայ պանդոկ մը պիտի գտնաք, հոն կը վստահացնեմ զձեզ թէ ամէն հանգստաւէտ պայման պիտի վայելէք։

—Ըսել է, դուք նախապէս Սանֆրանչէսքօ եկած էք, ըսաւ Սըր Մօրլբթօն։

Երիտասարդը ժպտելով,

—Թէեւ եկած չեմ, բայց շատ բան կարդացած եմ Սանֆրանչէսքօի վրայ. դուք ըստ ճամբուս գացէ՛ք, գոհ պիտի մնաք։

—Հապա դո՞ւք, հարցուց Սըր Մօրլբթօն։

—Ալ իմ վրայ պէտք չէ որ խորհիք, պատասխանեց երիտասարդը միշտ իր սովորական արիասրտութեամբ, ցամաք ոտք կոխած եմ հիմա, և փառք Աստուծոյ, ձեր շնորհիւը ո՛և է հեռաք չէ մնացած հիւանդութենէս։ Ալ հիմա դրամ վատկիլ ու ճամբաս շարունակել կը մնայ ինձ։

Միս Օռէթ պահ մը ծռմռուն վրայէն հեռացուց ակնարկը ու գթութիւն հայցող չեչտով մը հօրը աչքերուն մէջ նայեցաւ։ Սըր Մօրլբթօն մտադիրացաւ զաւկին այս աղու նայուածքէն և արցունքի կաթիլ մը նշմարելով անոր ջինջ աչքերուն մէջ, քիչ մնաց ինքն ալ արտասուէր։ Միս Օռէթ իր յոյսը, լոյսը ու կեանքն էր, աշխարհի վրայ անկէ ուրիշ ոչ մէկն ունէր և չէր նեղեր որ փոքրիկ վիշտ մը անգամ ճնչէ զաւկին սիրտը, ուստի հիւանդութենէ նոր ապաքինած Լավառէտի "նկատմամբ" սրտահատորէն այս գոլորվը տեսնելով,

—Սա ինչ ամապարանք, մեղմէ բաժնուելու աս ի՞նչ փութիպոտութիւն, պատուն Լավառէտ, ըսաւ, միթէ տարբերան կենդաղագիտութիւնն անգամ չէր պահանջեր որ գէթ այսօր մեր քով մնայիք։

Երիտասարդը հեռուն կնցած մէկը մատանիչելով,

—Երկար ատեն, ձեզ կասկիլ մնալը, անպատշաճ բան է ըսաւ, տեսէք այս մարդը որ աղքատներէ չրջապատուած է, գործաւորներուն աշխատութիւն հայթայթելու պաշտօն ունի, ես ալ անոր կը դիմեմ ու մէկ քանի բեռ փոխադրելով ցամաքէն չոգենաւ՝ մէկ երկու օրուան ապրուստս կ'ապահովեմ. առ այժմ ցտեսութիւն։

Լավառէտ վախնալով որ Միս Օռէթի քով ալ աւելի մնալով կը թուլնայ, առանց այլեւս երկարելու մեկնեցաւ փութիկոտ քայլերով։

Սըր Մօրլբթօն մէկ քանի անգամ գլուխը երերցուց ու զարմացական չեչտավ,

—Տարօրինակ մարդ, գոչեց, հիա՞նալի երիտասարդ։

Միս Օռէթ տեսնելով որ հայրը զարմացական բացագանչութիւնով մը կը բաւականանայ,

—Ի՞նչ ըրիր հայր, ըսաւ, բժիշկին ըսածը մոռցա՞ր. Լավառէտ եթէ սանկ ծանրկէկ բեռ մը վերցնէ, վէրքը կը բացուի անմիջապէս. անոր բեռնակրութիւն ընելու թոյլատրելը՝ պարզապէս մարդկութեան հակառակող վարմունք ունենալ է։

—Շիտակ խօսեցար աղջիկս գոչեց Անգղիացին, ձեռքը գլխուն զարնելով, շատ շիտակ խօսեցար, ետքը ամբողջ ձայնովը,

—Պարո՞ն Լավառէտ, պարո՞ն Լավառէտ, գոչեց։

Երիտասարդը երկրորդ կոչին միայն ետ դարձաւ։ Սըր Մօրլբթօն այս անդամ դարձուած-քով մը սկսելով խօսիլ.

—Ներեցէ՛ք պարոն Լավառէտ, ըսաւ, քանի որ զրաղում փնտռելու կ'երթաք, փոխանակ անծանօթ մարդու մը ծառայելու մեզ համար ալ աշխատեցէք։ Այդ ձեր բան պանդոկը գտնելու համար առաջնորդի մը պէտք պիտի ունենանք, կը հաճի՞ք այդ դերը ստանձնել։

Լավառէտ պահ մը մտածելէ ետք, նկատելով որ մերժել անքաղաքավարութիւն պիտի ըլլայ,

—Կ'ընդունիմ ըսաւ, պայմանով որ կանխաւ սակարկենք վարձքս։

—Իմ գործիս մէջ գտնուող մարդոց հետ սակարկելու սովորութիւն չունիմ, ես առարկեց Անգղիացին, անոնց ծառայութեան աստիճանը կը տեսնեմ ու անոր համեմատ կը գնահատեմ։

Երիտասարդը համակերպեցաւ, իսկ Միս Օռէթ վստահ ըլլալով որ հայրը անուղղակի կերպով Լավառէտի մէկ քանի ոսկի տալու դիտումով չսակարկեց, խիստ գոհ մնաց ու երեքը մէկէն դէպի առաջադրուած պանդոկը ուղղուեցան։

Քիարնի Սթրիթը Սան Ֆրանչէսքօի ամէնէն գեղեցիկ ու հանոյատեսիլ պողոտան է, ղոր աջէն ու ձախէն կ'եղերեն հոյակապ չէնքեր, հին ու նոր շուկաներ, մաքսատունը, Թղթատարատունը, փոստանոցը, առեւտրական ճակարանին չէնքերը, գրատուներ, մանուածարաններ և վերջապէս քաղաքին ամէնէն կարեւոր ու աչքի զարնող չէնքերը։

Սըր Մօրլբթօն ու աղջիկը՝ Լավառէտի առաջնորդութեամբ կ'առաջանային այս ծառուղիին մէջէն որուն չրջակայքի հոյակապ եկեղեցիները, թատրոնները և ուրիշ հաստատութիւնները տեսնելով Անգղիացին,

—Ի՞նչ սքանչելի քաղաք, բացագանչեց, ի՞նչ հանոյատեսիլ պողոտայ։

—Ա՛լ աւելի աչքի կը զարնէ Սան Ֆրանչէսքօի գեղեցկութիւնը, ըսաւ Լավառէտ, երբ ըսեմ թէ հաղիւ քառասուն տարի առաջ հիմնուած է։

Միս Օռէթ չկրնալով զարմանքը զսպել,

—Ի՞նչ կ'ըսէք, գոչեց, այս հոյակապ քաղաքը քառասուն տարի առաջ միայն հիմնուած է։

—Այո՛, Օրիորդ 1848ին այս քաղաքին նաւահանգիստին մօտիկը հաղիւ հազար հոգիանոց գիւղ մը կար. զոր Մեքսիքայի Ֆրանչիսկեանները հիմնած էին Պերպաիօնա անուամբ։

—Շատ աղէկ, այդ գիւղը ի՞նչ եղաւ հիմա։

—Ի՞նչպիտի ըլլար, երեք հարիւր հազար բնակիչ պարունակող Սան Ֆրանչէսքօ քաղաքը եղաւ։ Ոսկիի եւ արծաթի հանքերը որոնք առատապէս գտնուեցան այս քաղաքին չրջակայքը, աշխարհի ամէն մասէն բախտախնդիրներ քաշեցին իրենց. հիմա ալ ոսկեհանքի սերը տեղի տուաւ. երկրագործութեան ու արհեստներու. Եւ ահագին մենք ալ հիւրանոց հասանք։

(Շարունակելի)

բոնք եղած էին քարիւղի ճարտարարուեստին բարւոքման համար։ Առաջարկութիւններէն մին էր ամուրդով ծախել քարիւղի արտադրութեան նոր հողերը, որով կարելի պիտի ըլլայ—կ'ըսէր առաջարկուն— մեծապէս աւելցնել արտադրութիւնը։ Միւս առաջարկութիւնը ա՛յն էր նաւթատէրերը իրենց չահագործութեան իբրև վարձք Տէրութեան դրամի տեղ քարիւղ հասուցանէին։ Այս կերպով կառավարութիւնը քարիւղի բաւականաչափ մթերք մը պիտի ունենար, և ասով պիտի կարողանար գիները կանոնաւոր վիճակի մէջ պահել։ Բայց այս միջոցներէն իւրաքանչիւրը մեծ ժամանակի կը կարօտէր գործադրութեան համար, մինչդեռ տագնապը ա՛նպիսի բնութիւն մը ունի որ ստիպողական և ազդեցիկ դարմաններու պէտք կայ։ Նախագահը վարդուն չեչտերով եզրակացուց թէ Ռուսիոյ ազգային ճարտարարուեստը ո՛րքան կը վնասուի քարիւղի գնոյն այս ծանր բարձրացումէն, որուն նմանը մինչեւ հիմա տեսնուած չէր, և ա՛լ աւելի վեր ելլելու հակամէտ է։

Ցանձնաժողովին երկրորդ նիստը նըւիրուեցաւ տագնապին անմիջական թեթեւցման համար միջոցներուն վիճաբանութեան, ի մասնաւորի նուազեցընելով հեղուկ վառելանիւթին խրդրանքը, քարիւղին գինը իջեցնելով այսպէս։ Հեղուկ վառելանիւթին ամէնէն մեծ սպառիչներն են նաւային, երկաթուղիի և գործարանական ճարտարարուեստները։ Առաջին ճարտարարուեստին, այսինքն նաւային ընկերութեանց գալով, հակցուեցաւ որ հեղուկ վառելանիւթին սպառումին մէջ նուազում չէ կարելի առաջ բերել, որովհետեւ նաւերը ա՛յն ձեւով չինուած են որ ուրիշ վառելանիւթ չեն կրնար գործածել։ Պետական երկաթուղիները մեծաքանակ մազութի, այսինքն իսամ քարիւղի մթերք ունին, ուստի այն կողմէն բան մը չի սպասուիր։ Եթէ այս պահուս հեղուկ վառելանիւթ գործածող գործարանատէրերը ածուխ սկսին գործածել, տարին 15 միլիոն թօնա նաւթ ազատ կը մնայ, բայց այս փոփոխութիւնը դժուար է առաջ բերել։ Ուրիշ միջոցներ առաջարկուեցան գիները իջեցնելու, ինչպէս քարիւղին երկաթուղիով փոխադրութեան սակերը նուազեցնել ա՛յն եղանակներուն՝ երբ ջուրի ճամբով անկարելի է փոխադրութիւնը, մաղութի արտադրութիւնը աւելցնել, և օտար քարիւղը ներածել առանց մաքսի։

Երրորդ նիստին մէջ Ցանձնաժողովը հետեւեալ յանձնարարութիւնները ընդունեցաւ տագնապին անմիջական թեթեւցման համար միջոցներուն վիճաբանութեան, ի մասնաւորի նուազեցընելով հեղուկ վառելանիւթին խրդրանքը, քարիւղին գինը իջեցնելով այսպէս։ Հեղուկ վառելանիւթին ամէնէն մեծ սպառիչներն են նաւային, երկաթուղիի և գործարանական ճարտարարուեստները։ Առաջին ճարտարարուեստին, այսինքն նաւային ընկերութեանց գալով, հակցուեցաւ որ հեղուկ վառելանիւթին սպառումին մէջ նուազում չէ կարելի առաջ բերել, որովհետեւ նաւերը ա՛յն ձեւով չինուած են որ ուրիշ վառելանիւթ չեն կրնար գործածել։ Պետական երկաթուղիները մեծաքանակ մազութի, այսինքն իսամ քարիւղի մթերք ունին, ուստի այն կողմէն բան մը չի սպասուիր։ Եթէ այս պահուս հեղուկ վառելանիւթ գործածող գործարանատէրերը ածուխ սկսին գործածել, տարին 15 միլիոն թօնա նաւթ ազատ կը մնայ, բայց այս փոփոխութիւնը դժուար է առաջ բերել։ Ուրիշ միջոցներ առաջարկուեցան գիները իջեցնելու, ինչպէս քարիւղին երկաթուղիով փոխադրութեան սակերը նուազեցնել ա՛յն եղանակներուն՝ երբ ջուրի ճամբով անկարելի է փոխադրութիւնը, մաղութի արտադրութիւնը աւելցնել, և օտար քարիւղը ներածել առանց մաքսի։

Ցանձնաժողովը հետեւեալ յանձնարարութիւնները ընդունեցաւ։ 1. Կարելի եղածին չափ հանքածուխ գործածել բոլոր երկաթուղիներուն մէջ. 2. Ածուխի փոխադրութեան համար վագոններուն թիւը աւելցնել. 3. Երկաթուղիով քարիւղին փոխադրութեան սակը իջեցնել 33 բէնսէն 19 բէնսի, թօնս գլուխ առ մէն մի մղոն. 4. Պաքուի ճարտարարուեստին յառաջդիմութեան մղում տալ. 5. Մաղութի արտադրութեան համար հող տանիլ։ Ցանձնաժողովը կ'առաջարկէ նաև առժամապէս առանց մաքսի ներածել օտար քարիւղը, թէեւ դուրսէն եկած քարիւղին սղութեան պատճառաւ ապնիկա չի կրնար պէտք եղածին չափ մրցիլ ռուսական վաճառքին հետ։ Եւրոպական նախարարը խոստացաւ որ կառավարութիւնը կարելին պիտի ընէ այս յանձնարարութիւնները գործադրելու համար։

Ցանձնաժողովը իր վերջին նստին մէջ երկարօրէն վիճաբանեցաւ նաւքարիւղի արտադրութեան նոր հողերը ծախելու առաջարկութեան վրայ. ասոր ոյժ տուաւ մեծ դործարանատէր Մ. Նոպէլ։ Բայց նաւթատէրերուն մէկ մասը կարծիք յայտնեց թէ կանոնաւոր պայմաններու մէջ այս միջոցս բանող քարիւղի հորերը պիտի կրնան բաւել բոլոր խնդրանքներուն։ Խնդիրը յանձնուեցաւ նաւթատէրերուն նկատողութեան։

Նիքոլայեւի Սակարանի ժողովին նոր տեղեկագրին նայելով, ընթացիկ տարւոյն առաջին կիսուն մէջ այդ նաւահանգիստէն արտածուած հացաբոյսերուն քանակութիւնը կը հասնի 33½ միլիոն փուտի, այսինքն 10 միլիոն փուտի տարբերութիւն մը ի նպաստ Նիքոլայեւի վաճառականութեան և ի վնաս Օտեսայի։ Այս տարբերութիւնը առաւելապէս ցորենի արտածութենէն առաջ եկած է, որ Ռուսիոյ հացաբոյսերուն ամէնէն արժէքաւորն է։ Շահեկան է նաեւ դիտել թէ Նիքոլայեւի նաւահանգիստը հաւաքուած հացաբոյսին 75%ը երկաթուղիով կուգայ, և 15%ը միայն ջուրի ճամբով։ Ցամաքի և ջուրի ճամբով Օտեսա եկած հացաբոյսերը ամբողջ հարաւային Ռուսիոյ արտադրութեան 33% է միայն, և ասա ալ տարուէ տարի և արագաբար կը նուազի։ Նիքոլայեւի կարեւորութիւնը այսպէս երթալով կ'աւելնայ, ոչ միայն հոն կը հաւաքուին Խարքով Նիքոլայեւ երկաթուղիին երկայնքը գտնուած գաւառներուն հացաբոյսերը, այլ նաեւ Ֆուրք-Խարքով-Սեվաստարոլ երկաթուղիին, Եկաթէրինոսլաւի և հարաւային արեւմտեան երկաթուղիներուն երկայնքը գտնուած մասերուն հացաբոյսերը։ Երկաթուղիի սակերը խիստ սուղ դրլալով, Օտեսա հոսի կը մնայ, և Նիքոլայեւ կը չահի։ Երբ Տնիէբէրէն մինչեւ Քէրսոն ջրային ճամբան մինչեւ 25 ոսնապէսի խորութիւնելու գործողութիւնը աւարտի ի մօտոյ, այն ատեն անգլիական բեռնաբարձ ամէնէն խոշոր նաւերը պիտի կրնան հոն մտնել, և այսպէս Նիքոլայեւի և Քէրսոնի երկու նաւահանգիստները Օտեսայի հին համբաւը և գերակշռութիւնը պիտի անչքացնեն, և երրորդ կարգի արտածիչ նաւահանգստի մը պիտի վերածեն զայն։ Մինչեւ հիմա հարաւային Ռուսիոյ մէջ Օտեսայի ամենէն մեծ յաճախորդ էր Պեսարապիա նահանգը, որ իր արտադրութիւնը հոն կը զրկէր, բայց երբ Տնիէսթէրի սեւ ծովու բերանին վրայ Աքէրմանի նաւահանգիստը ըստ բաւականին խորացուցաւ և Պեսարապիոյ երկաթուղիին հետ կապուեցաւ, Օտեսայի իբրեւ նաւահանգիստ անկումը երթալով կատարեալ պիտի ըլլայ։ Բայց քաղաքին բարգաւաճումը նիւթապէս պիտի չվնասուի ասով, որովհետեւ ուրիշ բազմաթիւ ծաղկեալ ճարտարարուեստներ ցորենի արտածութեան հին ու միակ ճարտարարուեստին տեղը բռնելու վրայ են։ Ցորենի վաճառականութեան չորս հինգերորդը միւս Հրեաներուն ձեռքը գտնուած է, և հրեաներուն ա՛ն դասակարգին, որոնց մէջ առեւտրական ուղղամտութեան վստահելի աստիճանացոյցը երբեք գոյութիւն չէ ունեցած, կ'ըսէ Սբանցwurs։

* * * Պարսկաստանի հետ Ռուսիոյ առեւտրական յարաբերութիւնները ընդարձակելու նպատակաւ Օտեսայի առեւտրական սենեակը նախագահութեամբ Ա.Դաւուտի իշխանին, որոշեց ռուսական պանք մը հիմնել հարաւային Պարսկաստանի մէջ, աւելցնել պարսկական նաւահանգիստները երթեւեկող ռուսական շոգենաւերուն թիւը, և Օտեսայի մէջ միայուն ցուցահանդէս մը կազմակերպել ռուսական ապրանքներու, և պարսկական հրապարակին յարմար վաճառներու նմոյշներով։

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Ո՞ԻՐ ՄՆԱՑԻՆ ՀԱՇՏՈՒԹԵԱՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ ԹԷ ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆ

«Տէյլի Թելեկրաֆ»ի խմբագրականն

Մէկ շաբաթ բանակցութիւններէ վերջ, որոնք տեղի ունեցան Բորթսմութի մէջ, հաշտութեան կամ պատերազմի ամենակարեւոր խնդրոյն վրայ բուն կացութիւնը կրնանք բովանդակել սա կերպով։— «Միակ ծանօթ բանը ա՛յն է թէ ոչինչ ծանօթ է դեռ»։ Բայց գոնունակութեամբ ի վեր կը հանենք Թօքիոյի մէջ գոյացած վստահութեան հոսանքը թէ Ռուսիա տեղի պիտի տայ, ոչ թէ իր կամքը, այլ ի հարկէ ստիպեալ։ Ճարտնցիներուն միտքէն բնաւ չանցնիր թէ Պառոն Բօմբուրա տեղի պիտի տայ տագնապալից կէտերուն վրայ, որովհետեւ անոնց պատուիրակները իրենց պարտաւորութենց կը հետեւին իրենց սովորական անխախտելի անձնվստահութեամբ և վերապահութեամբ, մինչ Մ. Վիթթէ և իր բարեկամները Մխա.եալ Նոհանգաց ազդակցութիւնը կը խնդրեն, և ձայներին բարձր կը հանեն թէ՝ բողոքելու և թէ ուրիշին դիմում ընելու առթիւ։ Վերջին ժողովին մէջ նոր պայման մըն ալ — Մ. Արեւելքի մէջ Ռուսիոյ զինուորական և նաւային զօրութեան սահմանափակումը — եկաւ աւելցաւ վերապահուած յօդուածներուն ցանկին վրայ։ Մինչ ԺԲ.ը և վերջինը — որ ձկնորսական մենաշնորհներուն կը վերաբերի — ընդունուեցաւ միաձայնութեամբ։ Այս շաբթու վերջապէս բան մը պիտի իմացուի արդիւնքի մը մասին։ Ժողովը Դշ.ի յետաձգուած էր, բայց կ'երեւի թէ բանակցութիւններէն առաջ Բեթերսպուրգի և Թօքիոյի հրահանգները հասնելուն կը սպասուի, և այս պատճառաւ դումարումը յետսձգուեցաւ Եշ.ի (այսօր)։ Հետեւաբար մինչեւ շաբաթ կամ կիրակի — եթէ ոչ՝ թերեւս անկէց առաջ — ամենափափուկ որոշումը կը յուսացուի։

Անցեալ շաբթուան կատարուած գործը ինքնին մեծ արժէք ունի, բայց իրական հարցը սա՛ է թէ Ռուսիա վերջնականապէս ժխտական պատասխա՞ն պիտի տայ տագնապի պահանջումին։ Պիտի մերժէ՞ վաւերացնել Սաղալինի յանձնումը, զոր արդէն կը պաշտպանէր թերի կերպով, բոլորովին անբաւական պահակաղօրքերով՝ խիստ սակար և վեհերոտ վիճակի մէջ։ Բայց վերջնական որոշումը որո՞ւ քով կը մնայ։ Ընդհանուր համոզումը ա՛յն է թէ Մ. Վիթթէի հրահանգները չեն արտօներ զինքը հաւանելու պատերազմական տագնապի մը վճարման և կամ ռուսական հողի յանձնումի՞ առանց Բեթերսպուրգի դիմելու։ Այս պարագային իր լիազօրական իրաւունքները բացարձակ չեն, և վերջին խօսքը կը մնայ Զարին և իր Նախարարաց Խորհուրդին։ Եթէ այսպէս է, չի կրնար գտնուիլ միւնոյն վստահութիւնը զոր պիտի ունենային թէ միակ իրաւարարը Մ. Վիթթէ եղած ըլլար։ Ցայսմիկ է թէ Զարը և իր խորհրդականները սկիզբէն ի վեր այս պատերազմին մէջ իրենց վերջնական յաղթութեան վրայ անխախտ վստահութիւն մը ունեցած են, և Ն. Վեսթվառուիթիւն քանիցս յայտարարեց թէ ռուսական մասնաչափ հող իսկ պիտի չտայ ճարտնցիներուն։

Կը հաւատանք որ Մ. Վիթթէ անկեղծօրէն խաղաղութեան կը փափաքի, և համոզուած է որ Ռուսիա չի կրնար պատերազմը չարունակելով ետ դարձնել ճարտնի յառաջդէմ լեգէոնները։ Մ'ար որ Քուրոպաթքին չյաղուեցաւ, ինչպէս Լիսէվիչ կրնայ յաղողութեան յոյս ունենալ բանաւորապէս։ Կրնայ Լիսէվիչ մխիթարական և ապահովող հեռագիրներ զրկել Բեթերսպուրգ — Քուրոչաթքին ալ ի հարին նոյնը ըրաւ, բայց չենք կարծեր որ այնտարի մէջ ոնէ զինուորական իշխանութիւն հաւատայ թէ ռուսական բանակը կրնայ ունենալ ամենափոքր հաւանականութիւն մը Օսմանի բանակները չջսնէ յաղթահարելու, գոնէ արդիւնքում, եթէ ճարտնցի վերին հրամատարը զանոնք յարձակումի համար առաջ քչէ։ Եթէ լրջօրէն նոր արշաւանքի մը պիտի սկսուի, վստահաբար կրնանք ասասել թէ վերջ ի վերջոյ զօրավար Լիսէվիչ —կամ իր յաջորդը— պիտի ողբայ ուրիշ 50 կամ 100 հազար մարդոց կորուստը, Խարպիի և Վլատիվոսթոքի գրաւումը, և ծովային գաւառին ճարտնի անձնատուութիւնը։ Վիթթէ ասոր այսպէս ըլլալը չատ աւելի գիտէ։ Դիտէ թէ ապագայ պատերազմը ի՛նչ տխուր սենեկնկներ պատած է Ռուսիոյ Մ. Արեւելքի մէջ։ Բնական է թէ ինքը և իր ռուս պաշտօնակիցները ճարտնական պահանջումներուն դէմ ի՞խստ դէմք մը ցոյց պիտի տան, և գործը սուղի պ'ամի ծախեն, բայց եկո՛ր տես որ այս ռուսական մեծամտութիւնը բնաւ ապատրութիւն չուներ անտարբեր և պաղարիւն ճարտնցիներուն վրայ։ Արդարեւ, Պառոն Բօմբուրա խնդաց երբ Մ. Վիթթէ ժողովարանին մէջ առաջ բերաւ ա՛ն առարկութիւնները՝ որոնք Ռուսիոյ տեսակէտը կը ներկայացնեն։ Ռուսիա յաղթուած չէ, ըսաւ, որովհետեւ Մանչուրիա ռուսական կայսրութեան ամբողջացուցիչ մասը չէ։ Բայց այս առարկութիւնը կամ ջատագովականը լուրջ չէ։ Բորթ Արթուր գրաւնակա՞ն ինչ ա՛նքան ռուսական հող էր, որքան Նիւ-Յորկէնտի անտառները անգլիական էին՝ երբ Ֆրանսա և Անգլիա կը կռուէին անոնց գրաւման համար։ Ռուսիա իր բոլոր զօրութիւնը ոտք հանեց անոր պաշտպանութեանը համար, և անոր անյաջողութիւնը այնքան հսկայական էր և չիչատակելի որքան եթէ Բորթ Արթուր Քրոնշթատ ըլլար։ Նոյն իսկ կրնանք ըսել թէ մինչեւ մէկ ասուիան Հեռաւոր Արեւելքի պատութեան հետեւանքները Ռուսիոյ համար աւելի ծանր են։ Իրաւ է որ ռուս գիւղացին թերեւս Բորթ Արթուրին անուն լսած չէր, բայց ռուս կառավարութիւնը գիտէ թէ այդ փոփոխութիւնը ի՞նչ ազդեցութիւն ըրաւ իր զինուորական ու ծովային համբաւին համար։ Մ. Արեւելքի մէջ Բորթ Արթուրի անկումով Ռուսիա իր կենսական մէկ անդամը կորսնցուց, Մ. Արեւելեան քաղաքականութիւնը ա՛նքան մեծ տեղ բռնած էր ռուս դիւանագիտութեան հայեւներուն մէջ։ Կարելի է մթէ լրջօրէն ելնել ըսել թէ Ռուսիա չէ յաղթահարուած, մինչդեռ տասնութը ամիս տեւող ճակատամարտներուն մէջ ռուսական բանակներն են որ կը նահանջեն, կը տրաւուին, կը կորսնցընեն, գերի կը տարուին։ Առանց գրեթէ ոնէ է առարկութեան Մ. Վիթթէի ընդունած պայմանները ակներեւ ապացոյց մըն են ռուսական չախչախիչ պարտութեան խոստովանութեան։ Մ. Արեւելքի մէջ ամբողջ սերունդ մը ի վեր Ռուսիոյ ունեցած ադդեցութեան ամբողջ կորստին համազօր է Մ. Վիթթէի կողմէ ճարտնական պայմաններուն ընդունելութիւնը։ Թօքիօ պիտի անցնի Բեթերսպուրգի անը։ Ռուսիա բուռն կերպով ետ մղուեցաւ Ճարտնի կողմէ իր յառաջխաղացման հին ճամբուն վրայ, և հիմա ճարտնի բոլոր աշխատութիւնը ասոր մէջ կը կայանայ որ Ռուսիա կարող չըլլայ կրկին ընել ա՛յն ոստումը, որ վեց տարուան մէջ բերաւ դինքը Ամուրի գետէն Բէյճինի ծովածոցին տաք ջուրերը։ Ճարտնի պայմանները ծայրայեղ չեն, նկատելով որ ոնիկա կը կըռուէր ազգային գոյութեան համար։

Հաշտութեան դէմ միակ հակակշիռը պատերազմին չարունակութիւնն է։ Ռուսիոյ համար պատերազմը նորագոյն պարտութիւն կը գուժէ և նորագոյն պարտութիւնը կը նշանակէ թէ ա՛յն է որ վեց կամ տասերկու ամսուան մէջ իր ծովային գաւառը վրայ պիտի տայ, և ա՛լ աւելի խիստ պահանջումներու պիտի ենթարկուի։ Բրօֆ. Մարթէնս կ'ըսէ թէ Ճարտն ռուսական սահմանագլխին մօտեցած իսկ չէ։ Ասիկա արդէն պատիւ չի բերեր Ռուսիոյ։ Ճամբու հեռաւոր ճակատամարտի դաշտերուն վրայ կռուած են գաղթական Տէրութիւնները. կռիւին բուն վայրը անտիւթական է։ Եթէ Ռուսիա գիտնար թէ ապագան իրեն նպաստաւոր է, և կարող պիտի ըլլայ անցեալին չրրածը ապագային ընել Ճարտնի դէմ, այսօր իր պատուիրակները նկատողութեան պիտի չառնէին Ճարտնի կողմէ պարտադրուած պայմանները։ Պարտութիւնը միշտ նուաստացուցիչ է, բայց պարտութեան խոստովանութիւնը անպատուաբեր չէ, և ոչ ալ «քաղաքականապէս մեռնիլ» կը նշանակէ, ինչպէս կ'ըսէ Բրօֆ. Մարթէնս, երբ Ռուսիա տուգանք տայ Ճարտնի։ Ռուսիա փորձեց ճնշել Ճարտնի նորարծաթ կարողութիւնը, և չյաջողեցաւ։ Հիմա պէտք է իր անյաջողութեան վճարքը ընէ տասը տարի առաջ իր ստացած առաւելութիւններուն դիմաքէն, երբ պարտադրեց Ճարտնը իր չինական յաղթութիւններէն հրաժարիլ, և ինք Ռուսիա կալ տուաւ յաղթութեան առնչութիւնները՝ որոնք այսօր մոխիր դարձան իր բերանին մէջ։

Վերջնական որոշումը Ճարտնի քով չէ —ինչպէս Մ. Վիթթէ կ'աշխատի համոզել աշխարհը— այլ Ռուսիոյ քով, այսինքն Զարին քով։ Վայրկեանը տագնապալից է։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ.—Պերլինի թերթերը ամէն ջանք կ'ընեն համոզելու համար գերման հանրութիւնը թէ գերման կայսեր և Իտուարտ թագաւորին միջեւ տեսակցութեան մը գաղափարը Անգլիայէն եկած է, իսկ կէս պաշտօնական մամուլը կը յայտարարէ թէ այդ տեսակցութեան վրայ բնաւ բանակցութիւն չեղաւ գերման և անգլիական արքունիքներուն միջեւ, կամ անգլիական ու գերման կառավարութեանց միջեւ։

Լոնտոնի թերթերը կը պատասխանեն թէ երբ Անգլիոյ թագաւորը Մարիէնպատի չի՞ներկայանար երթալու որոշումը տուաւ, գերման մամուլը պաշտօնական զեկոյց մը հրատարակեց այս մասին, ա՛յն մօտ թէ այդ միջոցին Վիլհէլմ կայսր Վիլհէլմհօֆ պիտի դտնուի, և թէ սիրով պիտի ընդունի տեսակցութեան մը առաջարկութիւնը։

Ֆօսիշէ Զայթունկ կը յայտարարէ թէ «Ամէն բան հեռագիրէ ցոյց կուտայ որ Անգլիոյ թագաւորը տեսակցութեան փափաք յայտնած չէ, և Պերլինի ու Լոնտոնի միջեւ յարաբերութիւնները այնպէս կը մնան հոն ո՛ւր որ էին։» Պերլինի մէջ մասնաւոր դիտողութեան առարկայ եղած է նաեւ այն կարգադրութիւնը, որուն համեմատ գերման նաւատորմիղը Պալթիկ ծովէն պիտի խուսափի, բրիտանական նաւատորմին հոն կատարած ռազմափորձերու միջոցին։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՆԱԻԱՏՈՐՄԻՆ Մեծ Սպայակոյտին Նորընտիր պետ ծովակալ Օպէռ բուն արհեստին մարդն է, և ֆրանսացի երեսփոխաններուն կամ խմբագիրներուն նաւային մասնագիտական դիտողութիւններէն ազդուելու կամ վախնալու տեղ չունի։ Ֆիկարօ հետեւեալը կը պատմէ նորընտիր պետին ի՞նչ տեսակ մարդ ըլլալը ցոյց տալու համար։—Ծովակալ Օպէռ Նաւապետը էր Թօուհկինպեռի զրահաւորին, որ հիմա շատ լաւ կը ճանչնան Անդլիոյ մէջ։ Ռազմափորձի համար այս մարտանաւը Միջերկրականի մէջ կը զտնուէր անգամ մը, իրեն մէջ ունենալով այն առենուան ծովային նախարարը Մ. Բէլթան, քանի մը տիկիններ, ծերակուտականներ, երեսփոխաններ և խմբագիրներ, որոնք հրաւիրուած էին ներկայ ըլլալու զրահաւորին դէմ ըլլալիք թորփիլական յարձակումներուն։ Օրը գեղեցիկ էր։ Ընկերութիւնը սքանչելի էր։ Ամէն օր ուրախ զուարթ, կ'ուտէր կը խմէր։ Նուագ կար։ Ճաշը պատուական էր։ Թղթախաղի ամէն տեսակներն ալ կային, եւն. եւն։ Դիշեր եղաւ։ Թորփիլական յարձակումը սաստկացաւ։ Բոլոր լոյսերը մարուեցան Թօուհկինպեռի մէջ։ Մարտանաւը լուռ ու դանդաղ իր ճամբան կը շարունակէր մութին մէջէն։ Բան մը չէր տեսնուեր։ Երեսփոխանները և ծերակուտականները իրենց խաղերը և նուագները ընդհատելով, պահ մը այս զրդռիչ տեսարանը վայելեցին։ Բայց քիչ մը ետքը նայեցան որ իրօք գրգռիչ էր ասիկա, կամ, աւելի, սիրտ նեղացուցիչ տեսարան մը։ Մարդիկը անանկ երկար բարակ մասնագիտական փորձերէ չէին կրնար հանոյք զգալ։ Թնդանօթներուն մէկ երկու հարուածներուն սանչ նանկ հետաքրքիր եղան, բայց երբ ժամերով պայթիւնները մութին մէջ կը շարունակուէին առանց որոշ նշանակութեան մը, սկսաւ ձանձրոյթը։ Այցելուներուն արտօնուեցաւ քանի մը ճրագ վառել, բայց նուազկոտ լոյսով, պատրոյգները իջած։ Խիստ տաք մը կար, և լոյսը բաւական չէր թղթախաղի կամ նուագի համար։ Խօսակցութիւնն ալ անհամ կ'ըլլայ մութին մէջ։ Անտանելի եղաւ այս կացութիւնը։ Վերջապէս այցելուները պաշտօն տուին երեսփոխանի մը որ կամրջակին վրայ ելնելով հարցնէ նաւապետ Օպէռի թէ յարձակումը ե՞րբ պիտի վերջանայ։ «Գեղեցիկ չէ՞, հանալիչ՞,» ըսաւ նաւապետը որ կամրջակէն կը մագլցէր։ «Գեղեցիկ, հիանալի՞», պատասխանեց երեսփոխանը։ Ցետոյ նաւապետ Օպէռի կողմը ծռելով, անոր ականջէն փսփսաց թնդանօթներուն ժխորին մէջ։— «Բայց ենթադրեցէք թէ հիմա անձնատուր կ'ըլլանք այլ ուս։ Ի՞նչ կ'ըսէք»։ Նաւապետ Օպէռի զայրոյթը չափ ու սահման չունեցաւ, իր ծովային մարդու բոլոր բարկութիւնը արթնցաւ սրտին մէջ, և հարկ եղաւ երկար բարակ բացատրել թէ ելդածը լոկ կատակ մըն էր, որպէսզի երեսփոխանը չդիմայ չզարնուի։

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
Մ. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ
6, ԲԵՐԱ ՄԵՆ-ԲԱՐՄԱՔ-ԴԱԲՈՒ ՓՈՂՈՑ, 6
ՀԻՒԱՆԴ Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ԱՄԷՆ ՕՐ
Կիրակի օրերը ժամագրութեամբ
31—50

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԲՈՐԹՍՄՈՒԹ 22 Օգոստոս.—Այսօր կէս օրէն վերջ ժամը 3ին սեղի ունենալիք նիստին մէջ Ճարտնցի և Ռուս պատուիրակները իրարու պիտի ներկայացնեն նախորդ նիստերուն մէջ տեղի ունեցած վիճաբանութեանց համառաւուութիւնը։ Ինչպէս յատնի է, Ռուսք կը մերժեն ընդունիլ 5րդ 9րդ և 10րդ յօդուածները, հետեւեալ պատճառաբանութեամբ.— 5րդ յօդուածին համար սա առարկութիւնը կ'ընեն Ռուսք թէ Ճարտնցիք 1850էն առաջ ո՛ և է պանանջում չեին ըրած Սաղալինի մասին։ Անկէ ետք, ի վիճակի չէին իր գաղթավայր գործածելու կզզին, ի վերջոյ, 1875ին, Ճարտնցիք ընդունեցին Ռուսիոյ գերիշխանութիւնը Սաղալինի վրայ։ 9րդ յօդուածին գալով, Ռուսք կը պնդեն թէ իրենց երկիրը չէ պարտաւած։ Ճարտն իրաւունք չունի պատերազմական տուգանք պահանջելու, քանի որ բուն իսկ ռուսական հող չէ կրցած գրաւել։ Ճարտնցիներուն այս պահանջումը անօրինակ է Պատմութեան մէջ, կ'ըսեն Ռուսք։ Ռուսիա երբեք պատերազմական տուգանք չէ վճարած, և նոյն իսկ երբ Նաբոլէոն գրաւեց Մոսկուան, Ռուսիա գարձեալ պատերազմական տուգանք չվճարեց։ 10րդ յօդուածին դէմ Ռուսք կ'առարկեն թէ մինչդեռ Սաղալինի օրինաց դէմ արարք մըն է Ճարտնցիներուն այն պահանջումը թէ չէզոք նաւահանգիստներ ապաստանած ռուս մարտանաւերը իրենց յանձնուին։ Հետեւաբար, Ռուսիա կը մերժէ Ճարտնի այս պահանջումը, բայց պատրաստ է հաւատիք տալու թէ բնաւ դիտաւորութիւն չունի սպառնալու Մ. Արեւելքի մէջ Ճարտնական նաւային ոյժերուն։ Մ. Վիթթէ հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրաւ Ռիթէրի Թղթակցին։—«Ո՛ և է նոր հրանգ չստացայ Բեռերսպուրգէն։ Կրնամ բացարձակապէս հերքել այն զրոյցը թէ նախագահ Մը. Ռուզվէլդ առաջարկած է որ Իրաւարար Ատեանի մը յանձնուի վիճելի յօդուածներու քննութիւնը։ Խաղաղասիրական վախճանի մը հասնելու համար ըրած մեր բոլոր ջանքերուն հակառակ, Ճարտնցիներուն ընչաքաղցութիւնը ու յամառութիւնը պիտի ստիպեն մեզ որ շարունակենք պատերազմը։»

—(Պաշտօնական).—Ձարը Մ. Վիթթէի զրկեց սպարապետ Լիսէվիչի այն հեռագիրները, որոցմով Մանչուրիոյ ռուս բանակին վերին հրամատարը պատերազմի շարունակումը կը խնդրէ։

ՕՑՍԹԸՐՊԷՅ.— Կը ծանուցուի թէ Նախագահ Ռուզվէլթ, Մ. Ռոզէնը Ֆրին հետ խորհրդակցելու հրաւիրելէ առաջ, Անգլիոյ, Գերմանիոյ և Ֆրանսայի աղդակցութիւնը ապահովեր է իր ձեռնարկին ի նպաստ։ Նաև Մրքատորին հետ ալ համաձայներ է։ Մը. Ռուզվէլթ, այսօր, դարձեալ տեսակցեցաւ Ճարտնի ելմտական գործակատար Մ. Քանէքոյի հետ։ Իրրեւ ստոյգ կը հաւատուի թէ Նախագահ Ռուզվէլթ, Մ. Ռոզէնի հետ տեսակցած պահուն, իրաւարարութեան առաջարկութիւն ըրեր է, բայց յայտի չէ թէ հաշտութեան պայմաններուն բոլոր յօդուածներուն համար է, թէ միայն այն երկու կէտերուն որոնք կը վերաբերին Սաղալինի թաղուելուն և պատերազմական տուգանքի հատուցման, զոր Ճարտնցիք կը պահանջեն և Ռուսք կը մերժեն։ Եւրոպական բոլոր մեծ տէրութիւնները հեռագիրներ ուղղելով Մը. Ռուզվէլթի, շնորհաւորեցին զայն, հաշտութեան բանակցութիւնները արդիւնաւոր ընծայելու մասին տարած ջանքերուն համար։

ԹՈՒՐԻՈ.— Միքատոյին նախագահութեան տակ ժողով գումարուեցաւ և կարեւոր որոշումներ տուաւ ի նպաստ հաշտութեան, որ մինչև ութը օր պիտի կնքուի։

ԲԵՌԵՐՍԳՈՒՐԳ.— Երէկ գումարուած ժողովի մը մէջ, երկարատեւ խորհրդակցութենէ մը վերջ, որոշուեցաւ հաշտութիւն կնքել։ Այս որոշումը հաղորդուեցաւ ռուս պատուիրակներուն, որ ըստ այնմ պիտի շարժին գումարուելիք նոր ժողովին մէջ։

ԲԱՐԻԶ.— Վէճի առարկայ եղած խնդիրները իրաւարարական տեսանի միջոցաւ կարգադրելու համար եղած ընդդիմութիւնը նուազեցաւ։ Բեռերսպուրգէն կը հեռագրեն թէ Կայսրութեան Խորհուրդը, տակաւ մեծամասնութեամբ մը, հաշտութիւնը կնքելու որոշում տուեր է։ Ատոր վրայ պատերազմական տուգանքին վերաբերեալ նոր առաջարկութիւններ հեռագրուեցան ռուսական պատուիրակներուն։

ԼՈՆՏՈՆ.— Թօքիոյէն հեռագրի մը նայելով, Ճարտնական կառավարութիւնը նոր զիջողութեանց համար հրահանգներ հեռագրեց իր պատուիրակներուն, որ զանոնք պիտի հաղորդեն հաշտութեան այսօրուան ժողովին։ Թայմսի Բորթսմութի թղթակիցը կ'ըսէ թէ Ճարտնական պատուիրակութեան անդամներէն մէկը վստահեցուցեր է որ պատուիրակներու յառաջիկայ գումարումը անակնկալ մը պիտի ըլլայ, վասն զի Ճարտնական պատուիրակները բոլորովին նոր պայմաններ պիտի առաջարկեն։

ԲԱՐԻԶ.— Ամերիկայէն այսօր յոռետես հեռագիրներ եկան։ Կը կարծուի սակայն թէ բանակցութիւնները պիտի չարունակուին և տակաւին խըխում տեղի պիտի չունենայ։ Բարիզի Սակարանին փակման պատուն գիները տակար էին։ Զրոյց ելաւ թէ հաշտութեան բանակցութիւնները խզուեր են։

ՎԻԵՆՆԱ.— Ուայինկթընէն առնուած հեռագրի մը նայելով, կ'եզրակացուի թէ Ռուսիոյ և Ճարտնի միջեւ անհամաձայնութեան առարկայ եղած խնդիրները սա կերպով պիտի կարգադրուին.— Պատերազմական տուգանքի խնդիրը պիտի լուծուի՝ Մանչուրիոյ երկաթուղիները Զինու թողլով, ատոր համար առնուելիք փոխարէնով և ռուս գերիներու համար Ճարտնի ըրած ծախքերը հատուցուելով. նաև կարելի պիտի ըլլայ Ճարտնը ետ կոչել չէզոք նաւահանգիստներ ապաստանած ռուս մարտանաւերը իրեն յանձնելու պահանջումէն, ինչ որ հակառակ է միջազգային իրաւանց։ Ռուսիա պիտի հաւանի Սաղալինը կարգ մը պայմաններով թողելու Ճարտնի։

ԼՈՆՏՈՆ.—Թայմզ կարեւոր յօդուածի մը մէջ կը յայտարարէ թէ Ճարտնցի պատուիրակները, դիւանագիտական փորձառութեան տեսակէտով, գերազանց են Ռուս պատուիրակներէն։ Ճարտնէ հասած բոլոր հեռագիրները կը հաստատեն թէ Ճարտնի ընդհանուր կարծիքը բացարձակապէս լաւատես է Բորթսմութի բանակցութեանց վերջնական ելքին համար։ Ատոր հակառակ ռուսական բոլոր միջավայրերը յոռետես են, և օրէ օր աւելի կը հաստատուին իրենց այդ զգացումին մէջ։ Ամերիկեան խմբագիր մը տեսակցեցաւ Մը. Ռուզվէլթի վստահութիւնը վայելող անձի մը հետ, որ սա յայտարարութիւնը ըրաւ.— «Մը. Ռուզվէլթ եթէ կռահած ըլլար որ հաշտութեան բանակցութիւնները արդիւնք մը պի

լով հինգ-վեց անձ։ Ժողովը ընդունելի գտաւ այս առաջարկութիւնը և նոր առժամանակեայ Թաղ. Խորհուրդի մը ընտրութեան հոդը յանձնեց Ս. Պատրիարք Հօր։

Ժողովը յետոյ զբաղեցաւ Կեդր. Մասնուկի Ալեւմտացոյցի խնդրով և առաջիկայ տարուան համար ինչ ինչ կարգադրութիւններ ըրաւ։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ Հայրը երէկ ընկերակցութեամբ Բարձող էֆ. Թէլեանի Խաչատուր երիտասարդով այցելեց Դալֆայեան որբանոցը։ Ն. Սրբազնութիւնն որբուհիներէն երգերով ընդունուեցաւ, ուրկէ վերջ ամէն անցուց որբուհիներուն ուսումնական վիճակը և իր գոհունակութիւնը յայտնեց Խնամակալութեան ներկայացուցիչներուն, Քրիստինէ մայրապետին և Ուսուցչական մարմնոյն։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ Հայրը նոյնիրանաւաքութեան կոնդակ մը տուաւ Նաւլը Գաբուի Թաղ. Խորհուրդին, որ ամէն առաջ եկեղեցիին յարակից պարէզին պատին նորոգութեան համար նուիրահաւաքութեան հրաման խնդրած էր։

ՊՈՒՐՏՈՒՐԻ (Գենեւ) աղգայինները հանրագրով մը բողոքած են Պատրիարքարան Էյմալրի Տ. Համազասպ քհնչ.ին դէմ, որ վերջերս ապօրինի պակ մը կատարած է հետեւեալ պարագաներուն մէջ։ Էյմալրցի Նանակտ աղա, ամէն մէկ քանի տարի առաջ իր աղջիկը՝ Վարդենին կը նշանէ Պուրսուրցի Թարխայէ անուն մէկուն հետ։ Ամէն քիչ ժամանակ առաջ հարսնիքին օրը կ'որոշուն և տղուն պարագաները Էյմալը կ'երթան պակը տեղւոյն մէջ կատարելու համար։ Պակէն առաջ խրախճանութիւններ տեղի կ'ունենան և ըստ գաւառական սովորութեան հարսնցու աղջկան ձեռքը հինայով ալ կը ներկեն։ Բայց կ'երեւի թէ պակող քահանան, Տ. Համազասպ, տարբեր կերպով անօրինած է գործը։ Այսինքն աղջկան ծնողքը ո՛վ գիտէ ինչպէս համոզուելէ վերջ, հոդ այդ տան մէջ հարսնցու աղջիկը գաղտնի կերպով կը նշանէ իր տղուն Ցովհաննէսի հետ։ Հարսնեւոր տղան կողմէ կ'իմանան, բայց ալ գործը գործէն անցած էր և աղջկան ծնողքիրենց Վարդենին՝ հարսնցուն, ուրիշի մը հոտոտել տալու համար առած քալած էին։ Տ. Համազասպ յետոյ իր տղան կը պակէ այդ աղջկան հետ, որ սահմանուած էր ուրիշի մը հետ պակուելու։ Ահա այս խնդրին առթիւ է որ Պուրսուրցիները բողոքած են Տ. Համազասպի դէմ և կարգադրութիւն մը խնդրած։ Պատրիարքարանը որոշեց բացատրութիւն պահանջել Պուրսուրի Թաղ. Խորհուրդէն։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ Հայրը առաջիկայ երեքշաբթի օր պիտի պատարագէ Մայր Եկեղեցւոյ մէջ, կանանց համար։

ԿԷՏՎԷ ՕՐԹԱԳԻՒՂԻ եկեղեցին գողութեան առթիւ առժամաբար բանտարկուած Տ. Օհան քհ.ևս անպարտ արձակուեցաւ և հիմա կը պաշտօնավարէ ըստ առաջնոյն։ Այս գողութիւնը որ 1000 ռուբլի կը յանգի, գողցած նիւթերուն արժէքէն դատելով, բաւական զարմանալի պարագաներու տակ տեղի ունեցած է, ինչ որ մտահոգութիւն պատճառած է ամբողջ դիւղացիներուն։ Կատարուած քննութիւններէն հասկցուած է որ գողութիւնը բանալիի տակ կատարուած է, քանի որ ո և է արտաքին նշան չկայ որ յայտնի ըլլայ թէ դուրսէն մտած է գողը։ Եկեղեցին երեք բանալի ունի որոնց երկուքը կը գտնուի երկու քահանաներուն Տ. Դաւիթի և Տ. Օհանի քով և միւսն ալ տեղւոյն ժամկոչ-լուսարարին քով։ Դիւղացիներուն խօսքին նայելով Տ. Դաւիթ չատ անգամ իր բանալին ասոր անոր սրճարանը կը ձգէ կատարեալ անփութութեամբ և կը պատահի որ ժամերով բանալին սրճարանը կը մնայ։ Լուսարարը չատ անգամ եկեղեցի չի գտնուիր, չերամի գործը կարգադրելու համար հոս հոն կ'երթայ և ուզած ատենը կը մտնէ եկեղեցի։ Գիշերը եկեղեցիին մէջ մարդ չպահակիր, նոյն իսկ ժամարար քահանան։ Ասկէց առաջ Տ. Դաւիթ և լուսարարն ալ բանտարկուած էին, սակայն անոնք ալ բանտէն արձակուած են։ Իրաց այս վիճակին մէջ գողութիւնը առեղծուածային հանդամանք մը առած է և այնպէս կ'երեւի թէ առաջ եկած է տեղւոյն եկեղեցական անկազմակերպեալ վիճակէն։

ԷՍԻՐՆԷԻ առաջն. տեղապահ Տ. Արսէն քհնյ. Դերձակեան որ մայրաքաղաքս կը գտնուէր այսօր կը մեկնի իր պաշտօնատեղին։ Ցիչեալ քահանան երէկ Զալաթիոյ խորհրդարանը երթալով ներկայացաւ Ս. Պատրիարք Հօր։

ՆԻԿՈՄԻԴԻՈՅ մէջ հաստատուած Զաքրեան մանկապարտէզին համար գոհունակութեան լուրեր կը հասնին մեզի, և այն ծնողքները որոնք իրենց մատղաշ զաւակները այդ մանկապարտէզի վարիչ վարժուհի Տիկին Զաքրեանի խնամքին յանձնած են, գոհութեամբ կը տեղեկացնեն թէ իրապէս օգտակար հաստատութիւն մը եղած է այդ մանկապարտէզը ուր երկու մանուկները ճշմարտապէս Ֆրէօպէլեան դաստիարակութիւն մը կը ստանան Տիկին Զաքրեանի շնորհիւ որ մանուկները կրթելու գաղափիքը գիտէ և օգտակար պաշտօնավարութիւններ ունեցած է միշտ։ Ամէնքիրենէն հանդէպ ներկայ գտնուող անձնաւորութիւնները հաճոյքով դիտած են որ փոքրիկները կատարեալ դիտակցութիւնը ունին իրենց բոլոր խաղերուն, պարերուն, արտասանութիւններուն մէջ գտնուած բարոյական նշանակութեան և իրենց սովրածին թուխ-թակարար չէ բնաւ, ինչ որ կը տեսնուի ընկերատակս ուրիշ մանկապարտէզներու մէջ։ Շնորհաւորելի է Տիկին Զաքրեանը իր յաջողութեանը համար, և փափաքելի է որ տեղւոյն Ազգ. Նարեան մանկապարտէզը ալ ինչ մրցում մը միայն ընէ Զաքրեան մանկապարտէզին հետ, քանի որ ալ ինչ-ինչ դատարկ ոգի մը դատարկութեան նուիրուած յարկերը կը զարգանան հետզհետէ։

ՍՏԱՐԱԶԱՐԻ Ս. Կարապետ և Ս. Հրեշտակապետ միացեալ թաղերու վարժարաններուն համար գրաւորէնի և մաթէմատիքի ուսուցիչ կարգուած է Ցարութիւն էֆ. Դեվրենեան որ նախամակալութեան հրաւէրով յառաջիկայ չորեքշաբթի կը մեկնի իր պաշտօնատեղին։ Ցարութիւն էֆ. Դեվրենեան աւանդած ըլլալով արդէն այդ ճիւղերը Պոլսոյ թաղային վարժարանաց մէջ, յոյս ունինք որ Ատաբազարի մէջ ալ գոհացուցիչ պաշտօնավարութիւն մը պիտի ունենայ։

ԿԻԼԻՏԷԷՆ կը գրեն մեզի.— Բանի քանի անգամներ թէ՛ տեղւոյս Հայ գաղութին և թէ Թաղ. Խորհուրդին կողմէ հանրագրութիւններով և նամակներով դանդաւաներ և դժգոհութիւններ յայտնեցինք Ս. Պատրիարք Հօր, տեղւոյս շնորհնակ Տ. Դէորգ քհ. Հէրմիլդեանի դէմ որ ուրիշ կարգ մը տեղերու մէջ չահատակէէ վերջ կ'ուզէ տեղւոյս ազգայինները գայթակղեցնել իր անվայել արարքներով, այնպէս որ տեղացին ալ եկեղեցի երթալէ դադրած է, և Տ. Դէորգ այսպէս զրկուած է եկամուտէ։ Բայց այս անգամ տէրտէրը կը ջանայ Պատրիարքարանէն ժապաւենով տուամբ մը ձեռք ձգել եկեղեցիին կալուածները նորոգելու պատրուակին տակ, իր գրպանը պարարտացնելու համար։ Խնդրոյ առարկայ եկեղեցապատկան կալուածները արդէն Իպմիրցի մէկ քանի բարեսէր անձինք սկսած էին նորոգելու։ Զենք գիտեր թէ ինչու համար մեր արդար բողոքը անլսելի կը մնայ և Ս. Պատրիարք Հայրը կարգադրութիւն մը չը՛ներ։ Եւ երբ կարգադրութիւն մը չը՛ըներ այս շնորհնակ քահանային արարքներուն դէմ ըսել է թէ Պատրիարքարանը կը պաշտպանէ զայն։ Եթէ այս այսպէս շարունակուի ժողովուրդը եկեղեցիին դռոնները պիտի փակէ և օտար եկեղեցի մը դիրկը պիտի դիմէ։

ԴՈՀՈՒԹԵԱՄԲ կը լսենք որ Նիկոմիդիոյ Պատժական Վերաքննիչ ատեանը յետ քննութեան անպարտ արձակած է Ատաբազարցի Ստեփան էֆ. Սափրիչեանը, որ ասկից առաջ դատի ենթարկուած էր իր սեփական մանարանէն գիշեր մը յանկարծակի հրդեհ ծագած ըլլալուն համար։ Դատարանը համոզում գոյացուց որ Սատեփան էֆ. Սափրիչեան պարկեշտ անձ մըն է և կարելի չէ զինքը պատճառ և պատասխանատու համարել հրդեհին։ Սափրիչեան էֆ. այժմ Ատաբազար դարձած է և իր անձնական գործերով կը զբաղի ըստ առաջնոյն։

ՀԱՑ-ՀՌՈՄԷԱԿԱՆՆԵՐԷՆ. — Երէկ Սագըզ Աղաճի Պատրիարքարանին մէջ գումարուեցաւ Վարչական Ժողովը Նախագահութեամբ Կ.-Պատրիարքին։ Ներկայ էին 12 անդամներէն 9 հոգի։ Ժողովը զբաղեցաւ դարձեալ Պատր. Փոխանորդի խնդրով, քանի որ Կարապետ Եպիսկ. Բիւրեան, որ առժամեայ օգնական կարգուած էր Կ.-Պատրիարքին, հրաժարած էր այդ պաշտօնէն։ Ժողովը որոշեց վերջնական փոխանորդի մը ընտրութեան համար երեւելեաց ժողովին գումարման հրաւիրագիրները պատրաստել։

∴ Կ.-Պատրիարքի անձնական քարտուղար կարգուեցաւ Բարլղի Պատր. փոխանորդ Հ. Արէլեան։

ՌՈՏՈՍԹՈՅԻ ՈՒԽՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆԸ. — Ի դիւրութիւն Կենաց Փայտի Ս. Բեւեռին ուխտաւորաց՝ կը յայտնեմք թէ Կայս. Բարեխնամ Կառավարութեան շնորհիւ հանգիստի և երթևեռդարձի միջոցները ձեռք առնուած են և բարեպաշտ ուխտաւորները կրնան անյապաղ իրենց հոգեւոր մխիթարութեան համար դիմել Ռոտոսթոյի Ս. Թագաւորի վանքը։

Ի դիմաց Թ. Խորհրդոյ Ս. Թագաւորի
Ա.Ա.Ն.Ա.Ն.Դ.Պ.Ե.Ի Ա.Ա.Ն.Ա.Ն.Դ.Պ.Ե.Ի
Ց. Դ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ Ռ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ
Ռոտոսթօ, 6 օգոստոս 905

ԱԶԴ. — Սամաթիոյ Ն. Վարդուհեան վարժարանին համար երկու կարող դաստիարակ ուսուցչուհիի պէտք կայ։ Կը պահանջուին ուսուցչական ձեռնհասութեան և բարւոք պաշտօնավարութեան վկայագրեր։ Դիմումնատու վարձատրութիւն։ Դիմել վարժարանաց տեսչութեան, առտօտեան մինչեւ ժամը 5 (Ը. Թ.)։ 2—3

ԱԶԴ.— Գիւղիս Տատեան Ազգ. երկսեռ վարժարանը ու մանկապարտէզը վերաբացուած են օգոստոս 8 Բշ. օր, իսկ դասախօսութիւնք կը սկսին օգոստոս 17 Գ. օրէն։

Թաղ. Խորհուրդս պարտք կը համարի հրաւիրել յարգոյ ծնողքները եւ պաշտպանները, ներկայանալ Թաղ. Խորհրդարան ամէն առաւօտ ժամը 7½—9½ Ը. Ե. որպէս զի կարգադրելով իրենց զաւակաց թաղային առկախ մնացած հաշիւները ստանան մատց արտօնագիրը։

Ի դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ Մ. Թրիքիլէօյի
Ա. Ատենադպիր Ատենապետ
Դ. ԳԱԲԱՆԵԼԵԱՆ Դ. ՄԱԴՈՒԼԵԱՆ

ՍԱՆՋԱԿԻ
Ազգանուագրութեան Բիւրոյ

ԾՆՈՂՔԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Տիար Թորոս Ճակարեանի ընդ Օր. Հայկանոյշ Վարդուկեանի Նշանախօսութիւնը կատարուեցաւ Զաթաֆա Աբրահամ էֆ. Մելքոնեանի բնակարանին մէջ։ Ներկայութեան աղգականներու և բարեկամներու։

ԿՆՈՔՆՔ

ՆՈՒԱՐԴ-ՍԻՐԱՆՈՇ դուստր Տէր և Տիկին Բարեղ էֆ. Երանեանի, մկրտեալ Մայր Եկեղեցւոյ մէջ Տէր Ցովհաննէս քահանայի ձեռամբ և կնքահայրութեամբ Կարապետ էֆ. Ցովհաննէսեանի։

ԿԼՕՆԷՆԻ, Լարինճիքի և Պանորմայի Հայ գիւղին մէջ «Մանդուտ»ի բժշկորդ գրաւիչ փափաքողները կրնան դիմել Պանորմայի մեր գործակալ Ցովհաննէս էֆ. Նիկողոսեանի։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ
BOURSE DE PARIS

23 Օգոստոս 1905

Ֆրանս. 3%	(3% Français)	99 70
Բէժի	(Tak. Turcs)	414 —
Սամ. Միացեալ	(R. Nv. Unis)	91 50
Երկաթուղի	(Lots Turcs)	131 75
Պանգ Օթթ.	(Banque Ott.)	594 —
Թրանսվալ	(Transvaal)	78 —

ՐԷՍՄԻ

ՆԸՇԱՆ

Բուսիա տէվլէթը ֆէխմէխանին Ս. Ժան Սիվիի միսիս Տէմէրիքէ Մուրատսա Մէշիսի։

Գարատաղ Բրէնսի հաղրէթլէրինին դայրը ճէնէրալ Եանքօ իլէ Գարատաղ հուտուտ գօմանտանը ճէնէրալ Եուվօ վէ ճէնէրալ Մաքիճէ թէպտիլէն պիբլինճի ռիւթպէտէն Մէշիսի։

ՄԻՏԱԼԻԱ

Գարատաղ ըէիսը վիւքէլսսը միսիս Բէթթոլիչ ճէնապէրինէ ալթուն վէ կիւմիւշ իմթիեազ Միտալիասը։

ՆԵՐՔԻՆ

ԲՈՒՄԷԼԻԻ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒՆ զինուորական շրջանակներու քննիչ զօր. Նասըր փաշա Սելանիկէն Մանաստիր մեկնեցաւ։

∴ Բոսովայի կուսակալ Մամուտ Շեվքէթ փաշա Պէրանէ կը գտնուի քնական պտոյտով։

∴ Կայս. Իրատէի մը համաձայն 100 զրշ. հանգստեան թոշակ և Լիագթի արծաթ շքադրամ շնորհուեցաւ Յրդ զօրաբանակէն Հիւսէին անուն զինուորի մը որ Պուլկար աւազակներէն վիրաւորուած ըլլալով դարմանուած է Համիտիէ Մանկանց հիւանդանոցին մէջ։

∴ Ֆլորինայի շրջակայքը երեւան եկած 6 հոդինոց Պուլկար աւազակախումբ մը նուաճուեցաւ։

ԱԿՐ. ՏՐԻՊՈԼՍՈՅ զօրաբաժնին սպայակոյտի պէտ զօր. Ռիֆաթ փաշա Պոլիս եկաւ։

ԱՆԹԵԼ ՀԵՌԱԳԻՐ.— Պէնկազիի և Անատոլուի եղերքին մէջ և հատատուող անթել հեռագրին աշխատութիւնները աւարտեցան։ Դէպին հաղորդակցութեան փորձերը պիտի կատարուին Կայս. Դահակալութեան Տարեդարձին օրը։

ԹՈՒՐՔԵՒՍԵՐՊ առեւտրական դաշնագրին կնքման սերպ պատուիրակները Սերպիոյ ելտական նախարարութեան ընդհ. քարտուղար Մ. Սավա Քուքիչ և մաքսային պաշտօնեայ Մ. Տուշան Եուանովիչ Պոլիս եկան։ Այս պատուիրակութեան պետն է Պոլսոյ դեսպան Մ. Սիմիչ։ Այսօր երկու Սերպիացիները պաշտօնապէս պիտի ներկայացուին Կայս. Կառավարութեան։

ԻԶՄԻՐԻ մաքսային գործառնութիւնները քննելու համար Պոլսոյ Ոգելից ըմպելիներու և Արմախի մաքսատան տնօրէն Հիլմի պէյ Իզմիր մեկնեցաւ։

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՀԱՆԳԵՐԸ.— Կառավարութիւնը միջոցներ ձեռք կ'առնէ Թուրքիոյ մէջ հանքի չանգործման և արտադրման ուժ տալու համար։ Պետական Խորհուրդը որուն յանձնուած էր գործը, պէտք տեսաւ Հանքերու արդի Կանոնագրին փոփոխութեան և վերաքննութեան։ Հանքերու և Անտառներու նախարարութեան յանձնուեցաւ Կանոնագրին վերաքննութիւնը։

ՆՈՐ ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՆԸ. — Էսկի Զաթիէի զեմնին վրայ չինուող նոր նամակատան աշխատութիւնները կը շարունակուին։ Կայս. Դահակալութեան տարեդարձին օրը պիտի անցուին մեծ դրան կամարները։

ԴՐՈՇՄԻ ՆՈՐ ՕՐԻՆՔԸ.—Զեռնհասպաշտօնարանը ծանոյց ամէն կողմ որ արտասահմանի և արտերու սահմանները բոլորելու համար կատարած քննութեանց տեղեկագիրները դրոշմաւորելի զերծ են։

—Նոր օրէնքը ոչ է արամադրութիւն չունի ծխախոտի Բէյիքի կողմէ դրկուած ծխախոտներուն համար մաքսատուներուն տուած թէղքէրէներուն նկատմամբ։ Խնդիրը յանձնուեցաւ Պետական Խորհուրդին։ Սակայն մինչեւ որոշումի մը տրուիլը նոյն թէղքէրէները իրր անհատներու տրուած 20 փարայի դրոշմի ենթակայ են։

ԲԱՍԹԷՄՈՒՆԻՒ կուսակալ Էնբա փաշա քնական պտոյտով Ինէպոլուգնայ։

ՀԻՃԱԶԻ երկաթուղին չինութեանց ընդհ. տնային Բեռլիմ փաշա կը տեղեկագրէ թէ Հայֆայի առջեւ ախատութեանց ուժ պիտի տրուի։ Նաւահանգիստին մէջ չինուող քարափները 300 մէթր եւս պիտի լայնցուին։

ՑՈՅՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ.— Տ. Եռաքիմ Պարիարք Նախընթաց օր ցցելեց Բերայի Ցոյն կիներու «Փիլոբթոզոս» բարեսիրական ընկերութեան չէնքը։ Այս այցելութիւնը կապ ունի եղեր Ցոյն երեւելիներէն Մ. Զարարիս Հանորուլոյի մէկ առաջարկին հետ, որ այդ ընկերակցութեան նուէր մը պիտի ընէ քանի մը պայմաններով։ Ընկերութեան վարիչ մարմինը նիստ պիտի գումարէ առաջիկայ շաբթու։ Կ'ըսուի թէ պիտի ընդունի նուիրատուին առաջարկները։ Մ. Հանորուլոյի նուիրելիքը 1600 մէթր քառակուսի տարածութեամբ գետին մըն է։

—Ցունայ Պատրիարքարանի Խառն Ժողովին պակասեալ մէկ անդամին ընտրութիւնը առիթ բռնելով, Թարիս-ռոմոս կ'ըսէ թէ ժամանակ է որ այդ Ժողովը աշխատութեամբ ջանայ դիւրուած և անտես մնացած գործերուն ելք մը տալու։ Ժողովականները երբ հանրութեան կոչը սառան, պէտք է այլ եւս իրենց անձնական շահերը երկրորդական ընեն ընդհանուրին շահերուն։ Պէտք չէ բացակային և իրենց բոլոր ջանքը ի գործ դնելու են իրենց վստահուած գործերուն կարգադրութեանը համար։ Նոյն իսկ եթէ անդամ մը անհամաձայն է իր ընկերակիցներուն հետ, պէտք է ներկայ գտնուի նիստերուն, միւսներուն գաղափարները լսելու, անկախ կարծիք մը կազմելու և իր տեսութիւնները պարզելու համար, եթէ նոյն իսկ փոքրամասնութիւն մը կայ իր կողմը։

ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ դատական ճիւղը անպարտ հռչակեց Պոլսոյ նամակատան թղթատարական ծարաներ առաքմանց տնօրէն Ռիզա էֆէնտին, որ ասկէ առաջ պաշտօնանկ ըլլալով դատաստանի ենթարկուած էր։ Ռիզա էֆ. իր պաշտօնին մէջ վերահաստատուեցաւ։

ՀԱՅԱԳԻՏԱԿԱՆ. — Մրցանակ մը.— Հնագիտական արձանագրութեանց Ակադեմիան որ Բարիզի մէջ գումարուեցաւ անցեալները, ընդունեց Մ. Էտմոն Տրուէնի կտակը, որուն համաձայն մրցանակ մը հաստատուած է։ Այս մրցանակը 4 տարին անգամ մը պիտի կատարուի և պիտի տրուի ձեռագիր կամ տպագիր այն լաւագոյն գործին որ կը խօսի Արեւելեան հին դրամներուն վրայ, ի՛նչ որ ալ ըլլայ հեղինակին ազգութիւնը։ Մրցանակը 300 ֆրանք է։

∴ Ակադեմիային նոյն նիստին մէջ կարդացուեցաւ մէկ տեղեկագիրը հնագէտ Լեհէմ պէյի, որ հնագիտական պեղումներ կը կատարէ Ալապանտայի մէջ։ Լեհէմ պէյ կ'ըսէ թէ սկսած է մեծ տաճարի մը և հրապարակի մը պեղման և գտած է խորաքանդակ մը, որ կը ներկայացնէ հելլէն պատերազմիկներու և Ամազոններու միջեւ կռիւ մը։

ԱՆՏԱՌՆԵՐՈՒ ԵՒ ՀԱՆԳԵՐՈՒ քննիչներէն Կարապետ էֆ. Սելանիկ ուղեւորեցաւ։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՑԻ ԵՒ ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷԻ բոլոր ճիւղերը գոց պիտի ըլլան առաջիկայ երկուշաբթի օր։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԴԵՂԱԳՈՐԾԻ ՄԸ ՊԱՏԺՈՒԻԼԸ.— Կայս. զինուորական վարժարաններու վերատեսչութիւնը հետեւեալը կը ծանուցանէ.— Դեղագործ Բօլօլեան էֆէնտի օրէնքէ դուրս, ուրիշ անունով դեղարան վարելով, անձնական շահը ապահովելու համար ժողովուրդին կը վնասէր և բժշկական ու դեղագործական գործառնութիւնները կը խանգարէր։ Հետեւաբար գոցուեցաւ Բանկալթի, իր անունովը բացուած «Շիշլիի Մեծ Դեղարան» անուն դեղարանը որ Տոքթ. Իւթիւճեան պէյի կը պատկանի։ Դեղագործական կանոնագրին համաձայն ալ, բարձրագոյն հաստատութեան հաւատալ այս վիճակին վերջ տալու համար, ուրիշներու իբր օրինակ, Բօլօլեան էֆ. 10 ռուբլի տուգանքի դատապարտուեցաւ։

ՄՆԱՆԿ,— Առեւտրական Բ. դատարանը մանկ հռչակեց Պոլիս, Շէրիֆ փաշա խանին տակ կոճակի և ժապաւէնի վաճառական Միհրան Դարամաճեանը։ Դատարանի անդամի օգնական Եանքօ էֆ. Ժիւժ քօմիէր, և փաստաբան Օհանիկ Աֆէթեան և Խալիտ էֆ.ները առժամեայ սէնտիք կարգուեցան։

ԶԵՂՔ ՊԱՇՏՕՆԵԱՑ.—Ազգզիկ նախադատ ատեանին պատժական ճիւղին անդամներէն Տիմիթրի Նումիքօ և Տիմիթրաքի Էքսիմնաքի էֆ.ները դատաստանի ենթարկուեցան իրենց պաշտօնին մէջ գործած զեղծումներուն համար։

ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ.— Սիսի նախադատ ատեանին պատժական ճիւղը երեքական տարի թիապարտութեան դատապարտեց Հաճընի Պէյ-Պաղ գիւղացի Իսմայիլ Պին Սալի Զաւուշը և Իսմայիլ Պին Քարտանը, որոնք կիսէ Գուշը օղլու Սեղբակի ճամբան կտրելով բռնի առած էին անոր գոյքերն ու կենդանին։ Պոլսոյ վճռարեկ ատեանը վաւերացուց այդ վճիռը։

—Ոսկի մը տուգանքի դատապարտուեցաւ Իշատիյէ բնակող Ցարութիւն որ լեզուադարձութեան մէջ գտնուած էր քօ ինէր Ատիլ էֆ.ի դէմ։

—Պոյանքդիւղի Դարեգին և Սիմոն գողցած ըլլալով Ամէտ պէյի գոյքերը, դատապարտուեցան Ճական ամիս բանտարկութեան և գողցեալները վերադարձնելու։

ՀՐԴԵՀ ՏՐԱԳՈՆԻ ՄԷՋ.—Ամսոյս 4ին հրդեհ ծագեցաւ Տրապոնի մէջ Սանտրքճիլար թաղէն, ուր այրեցան 9 խանութ և մէկ խան։

ԲԵՂՄԱՒՈՐ ԿԻՆ ՄԸ.—Գալկուրլուի մէջ բանջարավաճառ Ալի աղա անուն մարդու մը կինը, երեք զաւակ մէկէն պարգեւեց իր ամուսնին։ Այս նորածինները, երկու մանչ և մէկ աղջիկ, ողջ առողջ են եղեր։

ՇԱՆԹԱՀԱՐ.—Մանասթիր կը գրեն թէ ծագած փոթորիկի մը պատուն երկու անառապարներ, որոնք ծառի մը տակ ապաւինած էին, շանթահար եղան և նոյն վայրկեանին ածխացան։

ՆՈՎԻ ՎՐԱՑ.— Շերքէթի կառաբարձ շոգենաւը առջի իրիկուն երբ Սիրքէճիի կը մօտենար, մավուտա մը անոր վրայ ինկաւ։ Մավուտան խորտակուեցաւ և ընկղմելու վրայ էր, երբ զայն եղերք քաշելով խնայեցուցին։

—Երկուշաբթի օր գրած էինք թէ Պէյքոզի բացերը փոթորիկի բռնուած պարապ մնած նաւակ մը գտնուած էր, որուն մէջ մարդ չկար։ Այժմ լուր կը տրուի թէ մակուկավարը Նիքիթա և իր երկու ընկերները, որոնք ծովը ինկած էին, ազատուած են պահակ զօրքերու մակոյկներու կողմէ։

ԿԱՐԿՈՒՏ.— Էրզրումի պաշտօնաթերթը կ'ըսէ թէ Ցունիս 22ին և 27ին Պայազիտ գաւառակին Սէրայէրգ, Աշխէնձոր և Լորի գիւղերուն մէջ կարկուտ տեղալով վնասած է հունձքերուն։ Գոյացած հեղեղներէն տուն մը, կալ մը և քանի մը պարէզներ մասամբ կամ ամբողջովին վնասուած են։

ԲԱՄՊԱԿ

Երեկուան հեռագիր

Սրօթ 5.85

ԼԱ ԻՒՆԻՕՆ ԷԼԸ ՖԷՆԻՔՍ ԷՍԲԱՆԵՕԼ
ՊԱՐԳԵՒԱՒՈՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՔՐԷՏԻ ՖՕՆՍԻԷ ՏԷ ՖՐԱՆՍ

ՊԱՐՏԱԹՈՒՂԹ 1879 ՏԱՐԻՈՅ

1905 Օգոստոս 5ի վիճակահանութիւնէն չանած են հետեւեալ թիւերը.—

976,267 թիւը չանած է 100,000 ֆր.
902,508 » » » 25,000 »

Հետեւեալ 6 թիւերը չանած են 5000 ֆրանք.—

96344 395621 478472 509679 592371 600,705

Հետեւեալ 45 թիւերը չանած են 1000 ֆրանք.—

33292 60913 80751 84282 84290
111864 147653 153717 231230 268774
296117 301187 308899 319338 334476
335758 357750 362809 372355 376556
381072 382053 392412 421801 456482
488372 489657 502433 502559 517371
524667 603591 620685 663616 676590
681490 7 0705 771060 786534 796490
872774 901032 909077 962182 917839

ՎԻԼ ՏԷ ԲԱՌԻ

ՊԱՐՏԱԹՈՒՂԹ 1875 ՏԱՐԻՈՅ

1905 Օգոստոս 5ի վիճակահանութիւն

166,185 թիւը չանած է 100,000 ֆր.
56,086 » » » 50,000 »

Հետեւեալ 3 թիւերը չանած են 10,000 ֆրանք.—

110,573 441,928 470,020

Հետեւեալ 4 թիւերը չանած են 5000 ֆրանք.—

95,882 157,114 283,453 440,558

Հետեւեալ 25 թիւերը չանած են 1000 ֆր.—

5173 11904 13744 32183 36943
50546 57952 76822 131055 160864
162240 177012 191004 210995 240612
245342 251711 285394 330268 340462
359771 381931 410051 444020 469635

Վճարումները պիտի ըլլան 1905 Սեպտ. 1ին։

Ծանօթ. — Քրէտի Ֆոնսիէ որ Ֆրանսի և Վիլ տը Բառիի պարտութիւններուն ամէն վիճակահանութեանց մասնակցութիւնը կրնայ ձեռք բերուիլ չանաւոր պայմաններով. դիմել ընկերութեան գրասենեակը Դալաթիա Գալաթասարայ խան Նօ. 6, 7, 8, 9, Պոլիս Գամանթօ խան Ն. 1—2։

Տեսնել սոյն ընկերութեան ազդը 4րդ երես

ՈՒՍՈՒՑՈՒՉԻ

Օտարազգի Տիկին մը կը փափաքի Ֆրանսերէնի, գերմաներէնի, յունարէնի և դաշնակի դասեր տալ վարժարաններու մէջ մնայուն կերպով և խիստ դիւրաւարձեալի պայմաններով։
Դիմել Խմբագրատուն։

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ԲԱՐԻԶ, 23 Օգոստոս. — Բորթսմութէ կը հեռագրուի թէ ռուս և ճապոնցի պատուիրակները որոնք երէկ պիտի գումարուէին, իրենց նիստը յետաձգեցին այսօրուան, նախագահ Բուզվէլթի խնդրանքով, որ կը կրկնա պատկէ իր ջանքերը համաձայնութիւն մը գոյացնելու համար երկու թշնամի ներուն մէջեւ։ Նախագահ Բուզվէլթ խնդրած զիջողութիւններուն ռուսական պատասխանը դեռ չէ հասած, բայց ժամէ ժամ կը սպասուի։ Այս պատասխանը հասնելուն պէս լիազօրները պիտի գումարուին իրենց նիստը։ Մասնաւոր պատուիրակ մը հասաւ այսօր Բորթսմութ, որ Մ. Վէթթէլի բերաւ յանձնեց նախագահ Բուզվէլթի մէկ պատգամագիրը։

ԼՈՆՏՈՆ. — Բորթսմութէ կը ծանուցուի թէ Ճարոնի կառավարութիւնքանի մը դիշումներ պիտի ընէ իր այսպահանջումներուն վրայ որոնք կը վերաբերին Ծ. Արեւելքի մէջ ռուս նաւային զօրութեան սահմանափակման և փակեալ մարտանաւերուն յանձնման բայց անդրդուելի կը մնայ Սաղալինի յանձման և պատերազմական տուգանքի խնդիրներուն վրայ։

ԲԱՐԻԶ. — Բեթերսպուրգէ կը հեռագրուի թէ զրոյց ելաւ որ ճապոնական զօրաւոր նաւաբեկին մը ճամբան ելած է դէպի Արեւմուտքի ջուրերը Հակառակ իր բոլոր անճարամանութեան, այս յուզումնաբեր լուրը կը վրդովէ ռուս ժողովուրդը որ արդէն խիստ յուսահատած է տեսնելով ոչ անկարելութիւններ կ'ելլեն Բորթսմութի բանակցութեանց նպաստաւոր ելքին դէմ։

ԶԱՎՈՒՇ ԲԼՆՕ

Պատկերազարդ հրատարակութիւն
Հեղինակ՝ ԲՐԻՒՆ ՍԱԼ
Թարգմանիչ՝ Մ. ԹԼՎԱՅԻՑ ՊԷՏ

Այս խիստ հետաքրքրաշարժ և բարոյացուցիչ գրուածքը մաքուր ու սահուն տաճկերէնի մը թարգմանած է ծանօթ հրապարակագիր Մուսթաֆա Թէֆիք պէյ։ Կը բաղկանայ 1000 մեծադիր երեսներէ, որուն մէջ կան բազմաթիւ յաջող պատկերներ։ Տաճկերէն լեզուին ընտելանալու և միւնոյն ժամանակ խիստ հետաքրքրաշարժ գիրք մը կարդալ փափաքողներուն կը յանձնարարուի։ Գին 10 դահեկան, գաւառներու համար 15 զրուշ։ Դիմել մի միայն Մանզումէի Խմբագրատունը։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ

(1905 13 օգոստոս չորեքշաբթի)

ՑՈՐՆ

Գերմանական Առաջին օրեան	39	փարա
» երկրորդ	38	»
Մախլիւթ	34-36	»
Զաւաթլը	31-32	»
Ռէնթ առաջին, օրեան	37½	փր.
» միջին տեսակ	35½-36	»

Այսօր ժամանեց 4 վագոն ցորեն Ա. Խառատ և 6 վագոն Բումէլի։

ԱՅԻԼ

Ճեղակոն քըլմա Ա. պարկը 74-75 ղ.
» » Բ. » 72 »

ՔՍՔ

Օխան 17½ փարա։

ԴԱՐ

Բէյսուէնէճ 12¾— ղրշ. գրիւ
Մէրսին և Բումէլի 11¾-12¼ ղրշ. գրիւ։

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

10/23 Օգոստոս 1905

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ ԿՈՆՍՈԼԻՏԷ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ Օ. Ո.		98.35
Երէկուան էն բարձր գինը	»	98.37½
» էն վար գինը	»	98.20½

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ իրիկուն գոցու

«ՄԱՆԶՈՒՄԻԷ»Ի ԹՈՐԹՈՆ
ԳՐԵՑ ՍԴԻՎԸ ԸՆՍԸՆ
ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ Ն. ԶԼՈՄԼԻԳԻԱՆ

ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

ԴԷՊԻ ԳԱՆՁԻ ԿՂԶԻՆ

ԻԷ.
ՈՍԿԻՆԵՐԸ

Կանգ առի զարմացած և մտածոտ։ Երբեք այդպիսի կրակ մը վառած չուներ։ Նոյն իսկ վառելիք փայտի մասին խնայութիւն կ'ընէինք նաւապետին հրամանով։ Արդեօք իմ բացակայութեանս միջոցին փայտի նոր պաշար եկած էր։ Շարժում չկար և հովին մըրմունջէն զատ ուրիշ աղմուկ չէի լսեր։ Ասիկա ապահովութիւն ներշնչեց ինծի։ Ցցապատնէշին շուրջը դարձայ արևելեան կողմէն հոգ տանելով տուներին մէջ մնալ, և գտնուելով տեղ մը ուր կրնայի ցցապատնէշէն անցնիլ առանց տեսնուելու, խորունկ մթութեան պատճառաւ, ինքզինքս իսկոյն շրջապատին մէջ գտայ։

Ո և է զգուշութիւն զանց չընելու համար, խոհեմութիւնը այնքան առաջ տարի որ գառիվերը ելնելու համար ձեռքերուս և ծունկերուս միջոցաւ առաջացայ և այսպէս սողալով հասայ ամրոցիկին անկիւնը։

Ընտանի աղմուկ մը յանկարծ եկաւ ապահովեց զիս։ Այս աղմուկը ներդաշնակ բան մը չէր։ Ուրիշ պարագայի մէջ չատ անախորժ թուած էր ինծի։ Երկու երեք քնացողներու հնչեղ խորդումն էր, և խաղաղ քունի այս վկայութիւնը, զոր կը վայելէին բարեկամներս, երաժշտութիւններու ամէնէն հիանալին թուեցաւ ինծի։ Ծովային պահնորդին ձայնը, օլ բայդ (ամէն բան կարգին է) երբեք լսած չէի աւելի ապահովիչ շեշտով մը։

—Պահակութիւն ընելու աս ինչ զարմանալի եղանակ է, կ'ըսէի ինքնիրենս։ Եթէ Սիլվըր և իր մարդիկը իմ տեղս ըլլային, այս անուշ քունով ննջողները սիրուն զարթնում մը պիտի ունենային։ Նաւապետին վիրաւորուելուն հետեւանքն է աս։

Ներքնապէս կը յանդիմանէի ինքզինքս զիրենք լքանելուս համար այսպիսի վտանգի մը մէջ երբ այնքան սակաւաթիւ էին ինքզինքին պահպանելու համար։

Սակայն դրանը առջեւ եկած էի և սեմին վրայ կեցած։ Ներսը ամէն բան մութ էր և ոչինչ կրնայի որոշել։ Աւելի քան երբեք կը լսէի խորդալներու բամբերգային անդադրում ձայնը, և երբեմն չշշափում մը չոր հարուածի մը ընկերակցութեամբ, զոր անկարելի եղաւ հասկնալ։ Տեղ մը չդարնուելու համար ձեռքերս դէպ առաջ երկնցուցած, սրահէն ներս մտայ։ Ինքնիրենս խնդալով կ'ըսէի որ չատ զուարճալի բան պիտի ըլլար եթէ հանդարտօրէն պառկէի տեղս և տեսնէի այն դէմքը զոր պիտի առնէին բարի մարդիկը, հեռուեւալ առտու զիս իրենց մտա գըտնելով։ Թալած ատենս, ոտքս դպաւ քնացողներէն մէկուն սրունքին։ Մարդը անդիի կողմը դարձաւ մրմռալով, առանց արթննալու։

Բայց յանկարծ սուր ձայն մը պայթեցաւ խաւարին մէջ։

—Ոսկինե՞ր, ոսկինե՞ր, կը պոռար այդ ձայնը, չարունակ կրկնելով այս բառերը, առանց դադարի, առանց փոփոխութեան։ Սիլվըրի թութակն էր։ որ մարդկային էակներէ աւելի աղէկ պահպանութիւն կ'ընէր և իմ ժամանումս կը ծանուցանէր իր սուր ձայնովը։

Բոլոր քնացողները ընդոստ արթնցան ելան։ Արդէն ոտքի վրայ էին ամենքն ալ, տակաւին ես զարմանքէս չսթափած։

—Ո՞վ է ան, հարցուց Սիլվըրի սգենտորեան ձայնը։

Ես դարձայ փախչելու համար։ Բայց ուժգնապէս զարնուեցայ մէկուն որ զիս ետ հրեց և ինկայ ուրիշի մը թեւերուն մէջ որոնք գոցուեցան վրաս և բռնեցին զիս։

—Լոյս բե՛ր, Տիք, պոռաց Սիլվըր։

Մարդերէն մէկը դուրս ելաւ և գըբեթէ իսկոյն եկաւ բոցավառ կոճղով մը։

ԻԸ.
ԹՇՆԱՄԻՆ ՁԵՌՔԻՆ ՄԷՋ

Զանը, ամրոցիկին ներքին կողմը լուսաւորելով, ցոյց տուաւ ինծի տեսարան մը որ պէտք եղածէն աւելի արգարացուց երկիւղներս։ Ծովահէնները գրաւած էին ամրոցիկը և պաշարները։ Օձիի տակառը, աղած խոզի միսերու ամանները, պիսքիւիի պարկերը իրենց տեղն էին, ինչպէս մենք նեկէս առաջ։ Բայց ինչ որ ամենէն աւելի սոսկում պատճառեց ինծի, կալանաւորի ո՛և է հետք չտեսնելս էր։ Ուրեմն բարեկամներուս ամենքն ալ, մինչեւ վերջինը, կորսուած էին։ Եւ ես հոն չէի անոնց հետ կռուելու համար։

Վեց հոգի միայն կային և միւսները մեռած էին։ Հինգը ոտք ելած էին, երեսին կարմրցած և ուռած, գինովի իրենց ծանր քունէն ընդոստ ցատկելով։ Վեցերորդը պառկած էր և արմունկին վրայ յենած։ Դէմքը մահատիպ ժոգունութիւն մը ունէր և գլուխը շրջապատուած էր արիւնի կաթիլներէ բծաւորուած լաթով մը։ Ցիշեցի այն մարդը որ յարձակման ատեն վիրաւորուած և անտառին մէջէն փախած էր։ Անպատճառ ան ըլլալու էր։

Թութակը վերջապէս դադրած էր պոռալէ և փետուրները կ'ողորկէր սիրոյը ուսին վրայ։ Ինծի անանկ եկաւ որ Սիլվըր սովորականէն աւելի ժպտոյն և աւելի լուրջ էր։ Տակաւին հագած էր այն զգեստը որով մեզի եկած էր համաձայնելու հոմար։ Բայց այս ըզգեստը պատառ պատառ եղած էր և ցեխով ու բիծերով ծածկուած։

—Ժիմ Հո�քինն է որ մեզի այցելութիւն տալու եկած է, ըսաւ զիս ճանչնալով։ Սատանան տանի ես եթէ այս այցելութեան կ'սպասէի։ Բայց դարձեալ, շնորհակալ եմ ձեր քաջալերութեանը համար։

Նստաւ օդիի տակառին վրայ և ըսկըսաւ գլանիկը չինել։

—Զանը մօտեցուր, Տիք, հաւ։

Եւ երբ գլանիկը վառեց.

—Շնորհակալ եմ, ըսաւ։ Զանը զետեղէ սա փայտերուն մէջ։ Եւ դուք, պարոնե՛ր, մի՛ նեղուիք։ Անօգուտ է ոտքի վրայ մնալ Մր. Հոուքինսի համար, որ անշուշտ ներողամիտ պիտի ըլլայ։ Է՛ ուրեմն, ժի՛մ, ըսել է որ դուն ես, հա՝։ Քու վաղեմի լաթեկամիդ մրքան զարմանք պատճառեցիր։ Դիպէի արդէն որ խորամանկ տղակ մըն ես։ Առաջին անգամ քեզ տեսնելուս ըսի։ Բայց կը խոստովանիմ որ այս այցելութիւնը իմ նախատեսութիւններս կը դերազանցէ։

(Շարունակելի.)

ԽԱՆԻ ՄԷՋ ՍԵՆԵԱԿ

Գուսդաբուի Դրսի Ս. Յարութիւն եկեղեցիին՝ Մահմուտ Փաշա Սուլթան Օսմար խանի երկրորդ յարկին վրայ ունեցած մէկ սենեակը վարձու պիտի տրուի խիստ դիւրամատչելի գնով։ Տեսնել և վարձել ուզողները պէտք է դիմեն Գալաթա Սալի ճամբէն թիւ 44, Աբրը Դրատունը կամ նոյն եկեղեցիին Թաղ. Խորհրդարանը։ 10—4

ԸՆՏԻՐ ԿԵՐՊԱՍԵՂԷՆՆԵՐ

Կալաթա խավեար խան երկրորդ յարկ թիւ 83

Ֆրանսայէն և Անգղիայէն վերջին նորաձեւութեան համեմատ պատրաստուած զուտ և ընտիր բուրդէ երիկ մարդոց համար յատուկ գոսթիմցուներ, բարտսիւցուներ և բանթալոնցուներ թերուած ըլլալով, արդէն հասարակութեան կը յանձնարարուի անգամ մը դիտել տիկեալ վաճառատունը, ուր ճաշակի ազնուութիւնը և գինին չափաւորութիւնը իրարու հետ կը մրցին։

50—40 Գ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
ՊԷՂՈՍ ՓԱՓԱՋԵԱՆ

(Կոյս. Բժշկական Վարժարանէն վկայուած)

Ցաւած ակռաները դիւրութեամբ կը հանէ առանց ո և է նեղութիւն պատճառելու։

Փտած ակռաները կը բուժէ նոր մեթոտով և զանոնք կը լեցնէ լանոկիով և մինեով։

Արհեստական ակռաներ կը չինէ որոնք բն ւ չեն զանազանուիր բնականէն ո՛չ արտաքին երեւոյթով. ո՛չ ալ ծամելու և համ տալու տեսակէտով։

Ինն դիմող յարգոյ յանձնորդները մեծապէս գոհ կը ձգէ և բերնի ամբողջ ակռաները, այսինքն վերի և վերի ատամնայարները ամրոցնելեամբ կը չինէ միսիսն ԵՐԿԱԻ Օսմ. ոսկիի գինով։

Բոց ի Կիրակէ, ամէն օր. ժամը 3էն 11, կը գտնուի Գահէզ Գարու. Գոբագոլոն կից Աւստրիական չոգենաւային Գործակալութեան կեդրոնատեղին վերնայարկը իր թիւ 4 դարմանատունը, ուր հիւանդները կը դարմանէ։ Դարմանատունը զուտ աղբիւրին քովն է։ 15—3

ՀԱՅՈՒՀԵՒՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ԱՏԱՆԱՍԱՆ

Այս վարժարանը, զոր կը վարեն ինք անդամներէ բաղկացած խնամակալութիւն մը, և ընկի ու Ամերիկացի 11 ուսուցիչներէ կազմուած ձեռնհաս ուսուցչական խումբ մը, հիմնական դաստիարակութիւն մը կուտայ բոլոր իրեն դիմող Հայ աղջիկներուն։ Կ'ուսանդուին բնական, իմաստասիրական, չափական և այլ գիտութիւններ։ Մասնաւոր ոյժ կը տրուի հայերէն և անգլ. լեզուներուն։ Կ'ուսուցուին նաեւ թուրքերէն և ֆրանսերէն լեզուները։ Վարժարանին երկու ընդարձակ և օդաւէտ շէնքերը, ինչպէս նաեւ խնամակալութեան երկու բժիշկ անդամները մեծապէս կ'սպասեցնեն աշակերտուհիներուն առողջութիւնը։ Անատոլուի երկաթուղին, որուն մէկ մասնաձիւղը մինչեւ քաղաքս կ'երկարի, հասանելիութիւնը խիստ դիւրին և հաճելի կ'ընծայէ։ Գիշերօթիկներու տարեթոշակն է 12 օսմ. ոսկի, զոր երկու մասնավճարով պէտք է հատուցանել։ Դաշնակի դասի համար 5 կամ 3 ոսկի կը պահանջուի, դասաւանդութեան թիւին համեմատ։ Երգեհոնի դասի համար 2½ ոսկի կը պահանջուի։ Վարժարանին իւ. տարեշրջանը կ'սկսի Սեպտ. 13 (Ն.Տ.) Դ. իրիկունը։ Վարժարանին նոր յաճատիրը ուզողներուն ձրի կը դրկուի։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել Մր. Բրթի Գայսրլ Հաուս, կ. Գոլիս կամ գրել Տոքթ. Ս. Լ. Գաւալեանի, Սանասարեան խնամակալութեան. Առաքազար։

12—8

ԱՂԵԿԱՊ
(ԴԱՍԸՐ ՊԱՂԸ)

Մանուփաչա, Քիւրքճի խանին ճիւղ գուռին դէմը, Տիգրան էֆ. Մօսմեանի խանութին մէջ կը ծախուին գաւազ պաղիներ. որոնց այս անգամ երկաթները Եւրոպայէն նոր բերուած են վերջին դրութեամբ։ Իսկ վրայի կազմածը հոս կը պատրաստուի չափու վրայ և մեծ խնայողով։ Խիստ պզտիկ տարեկանէ տղոց յատուկ ագեկապեր ալ կան։ Դիմողները խիստ գոհ պիտի ըլլան թէ՝ ապարանքներուն առկուսութենէն և հանգստավէտութենէն ու գիներու չափաւորութենէն։ Գաւառական յանձնարարութիւնք փոխով կը կատարուին։ 20—5

ԴԵՂԱՏՈՐԾ Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Մօտակայ գաւառի մը համար վկայեալ դեղագործ մը կ'ուզուի, որ իր բէրիցիսվ պիտի պաշտօնավարէ։ Դիմել Գոլիս, Պաղչէ Գարու, Մէյմանդը ճատատէսի դիմացեան Արշակ Նազարեան էֆ.։

ՕՆՆԻԿ ՀԱՃԻՍԱՐԻՄ
ՇԱՔԱՐԵՂԷՆԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Բեռ, Բանկալթի, Պօլիսեսերի ճամբէսի Թիւ 38 եւ Աղոնամի, թիւ 124

Այս վաճառատունը մէջ կը ծախուին Եւրոպական և Օսմանեան ամէն տեսակ ընտիր չաքարեղէններ, բաստաներ, լոքումներ, լիքէօրներ, իքսիրներ, հարսնիքի, նշանուքի և կնունքի յատուկ զարդարուն չաքարեղէններ, ամէն տեսակ անուշեղէններ, եւն. եւն.։

Կ'ստանձնէ հարսնիքներու սպասարկութիւնը, գոհացուցիչ և դիւրամատչելի պայմաններով։ Կը գտնուի նաեւ ԸՆՏԻՐ ՊԱՂՊԱՂԱԿ, մանաւանդ Բանկալթիի խանութին մէջ, ուր կրնան յանախել Բանկալթիի ընտանիքները և խիստ գոհ պիտի մնան։

Այս վաճառատունը բնաւ առնչութիւն չունի ուրիշ ո՛և է նմանօրինակ հաստատութեան հետ։ 50—21

ԼԱՆՔԱՇԻՐ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Սգերլիճ

Դրամագլուխ	12,000,000
Տարեկան հասոյթ	3,986,000

Անգլ. ապահովագրական ընկերութիւն հրդեհի դէմ եւ կեանքի վրայ

Որ այժմ ձուլուած է ՌՕՅԼ ապահովագրական Ընկերութեան հետ

Հրդեհի դէմ ապահովագրութիւն ամէն տեսակ տեսականութիւններու վրայ, —քարէէն և փայտէէն կազմուածներ, առեւտրական թուղթեր, ապրանքներ, եւն. եւն.։

Լանքաշիր միշտ նշանաւոր եղած է ամէն կարգուած արագ և արդար կերպով կարգադրելուն համար։

Իր դրամագլուխն՝ 12,000,000 անգլ. ոսկի բարձր թիւը բացարձակ ապահովութիւն մը կ'ներշնչուի ապահովագրեալներուն։

ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆԸ
ԼԻՎԷՐՊՈՒԼ, թիւ 1' ՂՕՐԹ ՃՕՆ ՍԳՐԻԴ
ԼՈՆՏՈՆ, 28' ԼՕՒԳԱՐՏ ՍԳՐԻԴ

ԸՆԴՀ. ԳՈՐԾԱԿԱԼ Կ. ՊՈԼՍՈՅ
ՊՕՆՏ ՍԷՆԼԻԷՐ ԵՒ ԸՆԿ.
Նո. 4 և 5 Քիւրիւ Թիւնէլ խան
Դեր. Գործակալ Էֆերնէի
ՄԱԳՍՈՒՏ Ճ. ՍԱՆՏԱԼՃԵԱՆ

Ուրիշ դեր գործակալութիւններ ունի Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներուն մէջ։ 50—19

ԻԼԱՆ

Թէրանէի Ամրէ իլին լիւզումը օլուպ մէվգէի մինագասատ պուլբանան սապոնն պէտէր ճէֆտա գրէեսի իւչ ղրուշ 35 բարա ֆիթիլա թալիպի էօնէսինէ պուլունասուղնատն, վէ աղսթասսը 10ունը չարշէնպէ կիւնիւ գարարշ գաթիսինին իթասը սուգարէր պուլունասուղնատն, մէղքիւր ֆիթիլարատն 100ատ 3 նիսպէթինէ իթասը թալիպ օլանլարը թէէսիֆաթ ազչէլէրինի միւսթասրպէն եէվ մէղքիրէ սէրէկէ Շուրաթ Գահրիյէ լէվազիմ տարէսինէ կէլմէյէրի իլան օլունուր։

8 աղօթ. 321

Եէմէն վիլայէթի տախիլինէ Գամարատան Սալիֆէյէ գասաբ թէճարէն վազ իսլէնէբ 5250 մէթրօ պիր վէ պին սէթրօ 2 նումէրօ պօղազ գապալար իլէ գապալարը էյէրինի եարմագ վէ թամիրատա գալանլըմագ իւզրէ պիր գուրը սէրունինէ իքիյէր քիլօ Շաթրթան վէ կիլիթապէրթ վէ էտէվաթը սարէ Դամարատա թէլիմ օլունմագ չարթիյլա մէճմուը 13000 ֆրանքա թալիպի էօնէսինէ օլուպ չէրը հալը բուսինին 15ունճի բազար էրթէսի կիւնիւ իշլէի էվվէլիւէ վէ 17ունճի չարշէնպէ կիւնիւ երիզէ 5 թէզիլիւէ իհալէի գաթիսինին իրասը մարգարէր մինագասը թալիպ օլանլարն չէրթիը միւնագասան անյայուպ անա կէօրէ թէզիլիւթ իճրա իթմէք իւզրէ էվվէլ էմրէ 100ատ 10 հիսապրլա թէէսինաթը նագարիէ վէ եախսա Տէրսաատէթ Թրճարէթ օտասրյա մուգավէլաթ մուհարրիրլիկինէ մուսատագ քէթիւէթը գավիէի համիրէն Թէլէկրաֆ վէ Բօսթա նէզարէթը ալտլսի մէճիսը իտարէսինէ միրաճաաթ էդլէմէլերի իլան օլունուր։

9 աղօ թ. 321

ԱԶԴՈՒ ՄԻՋԱՏԱՊԱՆ ՓՈՇԻ ՓՏՈՂՈՒԼԵՐՈՒՆ ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ ՄԸ

Կ'ուզէ՞ք հանգիստ ու մրթիկ-մրթիկ ննջել ու ազատիլ սա աներես միջատներուն տուած չարչարանքներէն, ԴԻՄԵՑԷՔ ՈՒՂՂԱԿԻ

ԽԱԶԻԿ ՖԷՍՃԵԱՆԻ
ԴԵՂԱՐԱՆԸ

Մահմուտ Փաշա Պազի «պօղաչանէթին դէմ, թիւ 261

ուր հոն պիտի գտնէք Թարմ և առաջին տեսակէն խիստ ազդու Տալմացիայի մրգակ միջատասպան փոշի, որ վայրկենապէս կ'սպաննէ ու կ'ոչնչացնէ, մլուկը, լուն (փրէտ), ոջիլը, ճանճը, մժեղը (սիվրիսինէք), ուտիճը (կիւվէ), քրքրելը. ցարեանի-ուտիչը և ուրիշ թել մը վնասակար միջատներ ու ճճիներ. սոյն փոշիները մեծ ու պզտիկ մասնաւոր տուփերու մէջ դրուած պատրաստ կը ծախուին։ Ուստի ամէն անոնք որոնք պէտք ունին ազդու միջատասպան փոշիի և կ'ուզեն գիշերները անուշիկանուշիկ քնանալ և առտուջուքիւնին չը խանգարուած արթնանալ թող հոգին դիմեն դեղարանս գալով առնի մը փոշի, քանի որ այս տեսակ պէտք մը գոհացնելու համար դեղարանս ունի իր դիւրութիւնը Պոլսոյ կարեւոր և կեդրոն մէկ տեղը գտնուելովը։ Աւելորդ նկատած չենք ըլլար հոս անգամ մը եւս յիշեցնելու թէ՝ Դեղարանս որ Պատ. հաստատութեան շնորհիւ քիչ ժամանակուան մէջ ջերմ ընդունելութեան արժանացաւ իր ուղղամիտ գործունէութեամբը միշտ ծառայելով իր նպատակին, այն է դեղերու թարմութեամբ, դեղագիրներու արագ և ճշդապահ պատրաստութեամբ, գիներու չափաւորութեամբ և որ աւելին է որուհետեւ խղճամիտ գործադրութեամբ մինչ գոհ ձգելով իր աղնիւ յաճախորդները։

Դեղարանս նաեւ Եւրոպական ամէն մշ կեռ ալ բանակցած ըլլալով, ամէն շաբաթ. Զուիցերիական Թարմ պատրաստած քիւգեր (ասը գալէմի) կը հանին բաշխելով և գանուտին յանձնարարութիւնք փոխով կը կատարուին։

Ցիշենք նաեւ ամէն օր Դեղարանս յաճախող Հայ և օտարազգի բժիշկներէն մասնաւորապէս ծանօթ ԲԹԻՆԵ ԱԼԼԱՎԷՐԴԻ էֆ.՝ որ ամէն Գշ. Շբ. օրեր ժամը 8—11 իրեն դիմող հիւանդները կը դարմանէ իր ծանօթ փորձառութեամբ և մասնագիտութեամբը դեղարանս մասնաւոր դարմանատունը։

Անա մասամբ մը պարզելով Դեղարանս ներկայ վիճակը կը յուսանք թէ արդէն յաճախորդները ինչպէս ցարդ, յետ այսու եւս միշտ պիտի յարատեւեն իրենց վստահութիւնը Դեղարանս նկատմամբ, և փոխանակ հեռաւոր տեղեր դիմելու ուզղակի պիտի այցելեն Դեղարան, ուր ամէն տեսակ դիւրութիւն ներ պիտի ընծայուին իրենց կատարելապէս գոհ թողելու համար, քանի որ Դեղարանս սկզբունքը եղած է ՈՒՂՂԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ։

ԴԵՂԱՐԱՆԱՆ ՈՒՆԻ ՆԱԵՒ ԳԻՇԵՐԱՑԻՆ ՍՊԱՍ 50 - 30

ՆՇԱՆ ՁԱՄԻՉԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՀԱՐԱՆԵԿԱՆ ՄՈՄԵՐՈՒ
ԵՒ
ԳԵԿԵՑՈՒԹԵԱՆ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐՈՒ

Կ'ուզէ՞ք հարսնիքներնուդ փայլը տեւեցնել, գեղատիպ «էֆէ» մը տալ մամերուն, դիմեցէք ՆՇԱՆ ԶԱՄԻՉԵԱՆԻ վաճառատունը, ուր բացի պատրաստ գտնուած մամերէ կը զարդարուին նաեւ մեծ խնամով վերջին նորաձեւութեամբ հոյակաւոր մամեր, անմրցելի ժամ գիներով։ Կը գտնուի նախ հոն հարսի կիսանա, քողք, քողքի սնտուկ, զարդարուած կողով, ծաղիկ, փեսուր, եւն. եւն. եւն.։

Փութացէ՛ք, հարսնիքի Տէրեր, այցելել անգամ մը Նշան Զամիչեանի հարսանեկան մոմերու ճոխ վաճառատունը, ուր ոչ միայն ձեր հաշուին, այլ նաեւ ձեր քսակին ալ գոհացում պիտի գտնէ։

ՍԵԱՎ ՏԵՂ ՁԵՐԲԱՌ

ՆՇԱՆ ՁԱՄԻՉԵԱՆ

Կ. Գոլիս, Գամանքօ խանի տակ, թիւ 86 50—11

Ա Վ Է Լ Ա Ն Ս Ո Ւ Ց Օ Ւ Ի գաթիէն ծիլաէ լէքէ պրագմագսըզրն պէյոգլանսը։ սալ վէ պէյոգլարա Թէրավէթ վէ ըէնկը Թապի վէրիր. սալը քէօքիւնէն գուվվէթլէնմիրէրէք տէօքիւլմէսինէ ասլա մէյան պրագմաղ. էմալի կէօրիւլմէմի, պիր տէրէճէաթ սալը չօղալսըր. սալ վէ պէյոգլը մաթլուպ վէճէկնէ նէկվ ու նիմսաբնա ֆէվգէլատ խրամէթ իտէր։ Ինթիրա իտիլանքէն ասնը ասնրա իլք տէֆա օլարագ Աթինա չէհրինաթ Թէէսիս իտիլէն պէնէմիլեւ Թիճարէթ վէ սանամ սէրկիսինաթ էմալի միւսթահզարաթ միյանընա էն բարլագ մէրթէպէի ինրագա մուվաֆֆագ օլմուշ սըր. Սէրկիսաթ Ավէլէանա կիսմիւշ միասիա միւքեռֆաթը վէրիլտիկի հալէ միւսթահզարաթը սարէրնին ճիմէսի բէտա իտիմի տիր. միւքեռֆաթը մէմլէքէթիմիզա իսթիրա օլանան «Ավէլեան» գազանը։

Ավէլեան տիկեր սալ վէ պէյոգ պօյալարը կիտի օլմատագ պիր գուրթու տէրունինաթ սուրէթը իսթիմալի Թարիֆէսի պէրապէր օլտուղը հալաթ Թէք պիր չիչէսէն իպարէթ տիր։ Միւլթէրիի քէրամ սիյան եախսա քէսթանէ բէնկիհանէն հանկըսընը իսթէտիքլէրինի պէյան էյլէմէլի տիրլէր։

Մանալը ֆիրուխթ.— Պէյ օղլունսա Գոն Մարդէաէ, Ղալաթասա Մ. Մաաելա. Ֆընտրգլրա Վասիլաքի էֆ.ենին, Պէյիքթաշտա Գ.ազիմ պէյին, Պաղչէ գարուսընա Գասապեան էֆ.ենին, Սուլթան Համամընա Մէղիքի օղուլլարը վէ Եէնի Ճամիտէ Քեսգիմ պէյին էֆզա տէքօլարը։

Ումում Աճէնթէսի.— Պէյօղլունսա Ճասատէի Քէպիրտէ 146 Նո. Մ. Թոսոր Սթեվրգիրին Բէրու-քեար սալոնընտա։ Ֆիտթը մագթու օլարագ չիչէսի 25 ղրուշ։ 20—4

ԼԱ ԻՒՆԻՕՆ Է ԼԸ ՖԷՆԻՔՍ ԷՍՊԱՆԵՕԼ
La Union et le Phénix Espagnol
ՊԱՐԳԵՒԱՒՈՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ	Բարիգի իր կալուածները	Պահեստի գումար
12,000,000 ՖՐ.	7,000,000 ՖՐ.	59,000,000 ՖՐ.

Ամսական 2 ֆր.ի վճարման փոխարէն, 20 տարի վերջը «ԼԱ ԻՒՆԻՕՆ Է ԼԸ ՖԷՆԻՔՍ ԷՍՊԱՆԵՕԼ» ապահովագրական ընկերութիւնը կը խոստանայ 600 ֆր. վճարել ապահովագրեալին։

Եթէ պայմանագրին լրանալէն առաջ, ապահովագրեալը մեռնի, ընկերութիւնը մինչեւ մահուան օրը վճարուած ապահովագրէնները (բրիմ) ամբողջովին կը հատուցանէ առանց տոկոսի։

Եթէ ապահովագրեալը 3 տարի վճարելէ վերջ. ապահովագրութիւնը ուզէ դադրեցնել ընկերութիւնը մէն մի 24 ֆր.ի փոխարէն 30 ֆրանք կը հատուցնէ տոկոսով՝ պայմանագրին լրանալէն եաքը, սակայն եթէ ուզէ անմիջապէս եաքանել իր դրամը, այն ատեն փոքր զեղչ մը կ'ելլայ։

Ապահովագրեալ մը, 3 տարի վերջը, իր պայմանագիրը ընկերութեան գրասենեակը տալով երեսի փոխառութիւն ընել չնչին տոկոսով։

600 ֆր.նոց մէն մի պայմանագիր գաղդիական «Քրէսի Ֆոնսիէ» կամ «Վիլ տը Բառի» պարգեւատու պարտաթղթերուն մէկ թիւը կը կրէ որուն վիճակիւք պարգեւին քաններորդ մասը ապահովագրեալին իրաւունքն է։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ. — Ապահովագրեալ մը ամսական 2 ֆր. (8½ գր.) վճարելով 20 տարի վերջը (480 ֆր.ի տեղ) 600) ֆր. կ'ստանայ եթէ ողջ մնայ։ Ի դէպ մահուան. իր ետած դրամները իր ժառանգորդը կ'ստանէ առանց տոկոսի մեծամեծ պարգեւներ չտեսնելու բաղդն ալ վայելելով։ — Հայր մը իր նորածին զաւկին համար ամսական 2 ֆր. վճարելով, 20 տարի վերջը 600 ֆրանքով կ'օժտէ զայն, իսկ եթէ բաղդն ալ ժպտի, իր թիւին վիճակելիք մեծ պարգեւն ալ կ'ստանայ։

Մանօք. — Գաղդիական «Քրէսի Ֆոնսիէ» և «Վիլ տը Բառի» պարտաթղթերը, Քրէսի Լիօնէ Պանքային (Ղալաթիա) քով պահ դրուած են։

Ընկերութեան կեդրոնատեղին է

Բարիզ, Շօսք Տանթէն, թիւ 66 իր սեպհական ճեմարանի մէջ

Թուրքիոյ համար բնդհ. գործակալութիւն

Կալաթա Գալաճեան խան

Ներս 6, 7, 8, 9

Մասնաճիւղ

Պոլիս, Մահմուտ Բաշա

Գամանքօ խան Նո 1—2

50—13 Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել Գամանքօ խանի մասնաճիւղը։

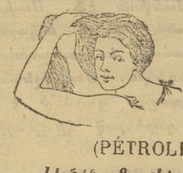

ԵԹԷ ՁԵՐ ՄԱԶԵՐԸ ԹԱՓԻԼ ՍԿՍԻՆ, անմիջապէս առանց վարանելու գործածեցէք

ԹԷԹՐՕԼ ՀԱՆը

(PÉTROLE HAHN),

Լիօնէն Ֆ. Վիպէրի կողմէ պատրաստուած (de F. VIBERT Lyon) և մեր էնէն նշանաւոր բժիշկներու կողմէ գնահատուած ու յանձնարարուած միակ փարձուած, վերածնիչ կազդուրիչը։

Կը ծախուի ամէն մեծ դեղարաններու մէջ։ Ինչպէս նաեւ Քօ Օբէրթաթիվի վաճառատունը, և Գոլիս. Սուլթան Համամ Մէղիքի որդւոց և ընկ. դեղագործէից մթերանոցը։

Ներկայացուցիչ է. Տէբաէս 26. Ա. Նանիաթի Խան, Մէյմանճը փողոց։

26—1

PHOENIX ASSURANCE L. Co.

«ՖԻՆԻՔՍ»

ESTABLISHED 1782

ՀԻԻԱՍԻՆԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ 1782ԷԻՆ

ԿԸ ԳՈՐԾԷ Ի ՊՈԼԻՍ 1869ԷՆ Ի ՎԵՐ

ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

Դրամագլուխ եւ պահեստի դրամ

Անգլ. ոսկի 4,218,000

ՖԻՆԻՔՍ ոսկի հրդեհի դէմ Ապահովագրական Ընկերութիւն մըն է. ծանօթ իր պատասխանատուութեամբ և վճառուց մէջ իր անմիջական վճարումներով։

— ՖԻՆԻՔՍ կ'ապահովագրէ հրդեհի և կայծակի դէմ ամէն տեսակ անշարժ և շարժուն ստացուածք, յոյժ նպաստաւոր պայմաններով։

Ընկերութեան նշանաբանն եղած է. ՈՒՂՂԱՄՏՈՒԹԻՒՆ և ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ՀԱՏՈՒՑՈՒՄՆ ՎՆԱՍՈՒՑ։ Ցարդ վճարած է առաւել քան 27,000,000 անգլ. ոսկի։

Ընդհ. գործակալ Պոլսոյ և գաւառաց։

Վիքթորիա խան. Պանկ Օթօմանի քով Ղալաթիա

Փոխ Գործակալք ի Պոլիս

ՌՈՒԲ. ԱԲԻԿԵԱՆ ՀԻՒԱՆ ԹԷՔԷԵԱՆ
ԷՄԷՆ պէյ խան Ֆենգրեան խան

Ընդհանրական Տեսուչ
Ա. ԵՆԳՈՒԷՐՇԵԱՆ

35 50

ՏՕՔԹՕՐ ՃԷԼԱԼԵԱՆ
Հանրածանօթ մասնագէտ
Վենեերական ու ծնունդամիզային ախտերու

Վերադարձած եւրոպական ճամբորդութենէն կը շարունակէ յաճախորդները ընդունիլ Բերա, Մեծ Փողոցի ուղղութեան վրայ, Միաք փողոցի անկիւնը. Թիւ 4։

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՆՈՐ ԳՐԱՏՈՒՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԳԵԼԷԶՆԵԱՆ
ԶԱԳՄԱԴՃԼԱՐ, ՄԵԾ ՆՈՐ ԽԱՆ

Գելէճեան գրատունը պատրաստ ունի ծանուցանել դպրոցական մատեանները — հոգաբարձու, տնօրէն, տեսուչ, ուսուցիչներու — թէ ի վիճակի է յառաջիկայ տարեշրջանին խնամով, ու փութով հայթայթել Մէարիֆէն արտօնուած Օսմ. եւ Հայերէն ամէն տեսակ գիրքեր։ Գրատունս նպատակն եղած է յաճախորդին յաճուն մէջ փնտռել իր շահը։ Իր գոհ համակրութեան ապացոյցն է յաճախորդներուն մեծ թիւը որ կը սատարեն հետզհետէ։ Փորձ մը միայն կը բաւէ հաճելու գրատան գործունէութեան եղանակը։ Փափաքողներուն ձրի կը գրկենք յառաջիկայ 1905-906 տարեշրջանի համար իւրաքանչիւր դասընթացքի վրայ պատրաստուած դասագրքերու ցանկը։ 30—1

ՊԷԼ ՍՕՂՈՒԳԼԸՂԸՆԸՆ
ԹԷՏԱՎԻՒ ԳԱԲԻՍ

Տօգթօր Էվվանգիոն Էվրօբատա հերա իթաթիկի սան սէյեհաթիքնա թըպճա եէնի մուվաֆֆագըյէթլէր էլտ իթմիշ օլմալը մուսիրլէյհ սախիլէ միաէնի վէ պէօպրէլէրի իրամ իսէնէք աղբը իլաճլար վէրմէքսիզին պիր հաթթա զարֆընատա պէլ սօղուգլըղըն գաբիէն Թէեսալի իսէր. Թէրեսաթա իսէնէլերէն իւէրթը Թէեսալի խուսթալ-ֆ քեսմիլէն մինանէթի օլաւգատան սօնրա ալընը։

Ղայէթ եէնի վէ Էվրօբատա թաթպիդ օլընան սան ուսուլ իլէ ֆրէ